

Riksdagens protokoll

2005/06:38

Fredagen den 25 november

Kl. 09.00 – 11.38

Protokoll
2005/06:38

1 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Sonja Fransson* (s) ansökt om fortsatt sjukledighet under tiden den 2 december 2005–28 februari 2006.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Ann-Christin Ahlberg* (s) skulle fortsätta som ersättare under Sonja Franssons sjukledighet.

2 § Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält att Ann-Christin Ahlberg skulle fortsätta som suppleant i socialförsäkringsutskottet och i arbetsmarknadsutskottet under Sonja Franssons sjukledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 2 december 2005–28 februari 2006* till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Ann-Christin Ahlberg (s)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Ann-Christin Ahlberg (s)

3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden

Talmannen meddelade att preliminär plan för kammarens sammanträden 17 januari–13 april 2006 delats ut till kammarens ledamöter.

4 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2005/06:43 till socialutskottet

5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 november

SkU1 Anslagen till Skatteverket, Kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU3 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag m.m.

Punkt 3 (Hållbarhetskommision m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

127 för utskottet

130 för res. 3

92 frånvarande

Kammaren biföll res. 3.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 s, 1 m, 21 v, 1 -

För res. 3: 40 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp

Frånvarande: 40 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 7 (Miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan)

1. utskottet

2. res. 7 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

126 för utskottet

132 för res. 7

91 frånvarande

Kammaren biföll res. 7.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 21 v

För res. 7: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 8 (Delmål under miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan)

1. utskottet

2. res. 8 (m, fp, kd, c, mp)

3. res. 9 (v)

Förberedande votering:

134 för res. 8

21 för res. 9

103 avstod

91 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Huvudvotering:
105 för utskottet
132 för res. 8
21 avstod
91 frånvarande
Kammaren biföll res. 8.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s
För res. 8: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -
Avstod: 21 v
Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 14 (Nytt delmål 5 för partiklar)

1. utskottet
2. res. 15 (m, fp, kd, c, mp)
Votering:
126 för utskottet
130 för res. 15
93 frånvarande
Kammaren biföll res. 15.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s, 21 v
För res. 15: 40 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 14 mp, 1 -
Frånvarande: 39 s, 15 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 3 mp, 1 -

Punkt 18 (Delmål 1 om försurning av sjöar och rinnande vatten)

1. utskottet
2. res. 21 (m, fp, kd, c, mp)
Votering:
126 för utskottet
131 för res. 21
92 frånvarande
Kammaren biföll res. 21.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s, 21 v
För res. 21: 41 m, 35 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -
Frånvarande: 39 s, 14 m, 13 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 21 (Delmål 4 om utsläpp av kväveoxider)

1. utskottet
2. res. 25 (m, fp, kd, c, mp)
Votering:
126 för utskottet
132 för res. 25
91 frånvarande
Kammaren biföll res. 25.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s, 21 v
För res. 25: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -
Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 51 (Nya delmål om dioxin i livsmedel och om kadmium)

1. utskottet
2. res. 55 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

126 för utskottet

132 för res. 55

91 frånvarande

Kammaren biföll res. 55.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 21 v

För res. 55: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 69 (Miljökvalitetsmålet Ingen övergödning m.m.)

1. utskottet
2. res. 71 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

126 för utskottet

132 för res. 71

91 frånvarande

Kammaren biföll res. 71.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 21 v

För res. 71: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 73 (Ändrat delmål 2 om utsläpp av fosforföreningar)

1. utskottet
2. res. 77 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

126 för utskottet

132 för res. 77

91 frånvarande

Kammaren biföll res. 77.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 21 v

För res. 77: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 91 (Nytt delmål om olycksrelaterade oljeutsläpp)

1. utskottet
2. res. 90 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

126 för utskottet

132 för res. 90

91 frånvarande

Kammaren biföll res. 90.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 21 v

För res. 90: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 103 (Delmål 1 om långsiktigt skydd av skogsmark m.m.)

1. utskottet

2. res. 101 (v)

Votering:

164 för utskottet

22 för res. 101

76 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 40 m, 15 c

För res. 101: 21 v, 1 -

Avstod: 1 m, 36 fp, 23 kd, 1 c, 15 mp

Frånvarande: 35 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 151 (Miljöcertifiering av drivmedel)

1. utskottet

2. res. 168 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

126 för utskottet

131 för res. 168

92 frånvarande

Kammaren biföll res. 168.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 21 v

För res. 168: 41 m, 35 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 14 m, 13 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 206 (Riksrevisionens styrelses redogörelse angående miljömålsrapporteringen)

1. utskottet

2. res. 224 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

126 för utskottet

132 för res. 224

91 frånvarande

Kammaren biföll res. 224.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 21 v

För res. 224: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 15 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

BoU2 Tredimensionell fastighetsindelning – kompletterande lagtekniska frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

BoU4 Lantmäteriverksamheten

Punkt 4 (Myndighetsutövning och upphandling av förrättningsförberedelser)

1. utskottet
2. res. 4 (kd, m, fp, c)

Votering:

146 för utskottet

116 för res. 4

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 21 v, 15 mp, 1 -

För res. 4: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c

Frånvarande: 35 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 7 (Avgränsning av uppdragsverksamheten)

1. utskottet
2. res. 8 (kd, m, fp, c)

Votering:

144 för utskottet

117 för res. 8

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 21 v, 14 mp, 1 -

För res. 8: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c, 1 mp

Frånvarande: 36 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 7 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Punkt 14 (Ortnamnsvården)

1. utskottet
2. res. 16 (kd, m, fp, c)

Votering:

144 för utskottet

116 för res. 16

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 20 v, 15 mp, 1 -

För res. 16: 41 m, 36 fp, 23 kd, 16 c

Frånvarande: 36 s, 14 m, 12 fp, 10 kd, 8 v, 6 c, 2 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2005/06:NU4
Statliga företag (skr. 2004/05:120 och framst. 2004/05:RRS18).

Statliga företag

Anf. 1 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Herr talman! För tids vinnande inskränker jag mig till att yrka bifall till reservation 1.

Svenska staten är Sveriges största företagare sett till både omsättningen och antalet anställda. Totalt har man en portfölj om 57 företag. Koncernens affärsverksamhet omspänner energi, råvaror, konsumentvaror, tjänster, turism, handel, telekom, transport, finansverksamhet och fastigheter. Totalt finns det 200 000 människor anställda i dessa företag. Det ska jämföras med statsförvaltningen, med 220 000 anställda. Därtill är den svenska staten den största ägaren på Stockholmsbörsen. De statligt ägda företagen utgör 25 % av vårt näringsliv. Förutom detta är det 95 % av de statliga myndigheterna som säljer varor eller tjänster till köpare utanför statsförvaltningen. Sammantaget, tillsammans med kommunerna, säljer staten varor och tjänster för ca 170 miljarder kronor per år.

Vår uppfattning är att statens uppgift i första hand är att ställa upp reglerna för hur samhället ska fungera, reglerna för företag och reglerna för enskilda, men också att finansiera viktiga välfärdsuppgifter. Däremot bör inte stat och kommun i allmänhet göra sådant som andra gör bättre.

Det finns problem med statligt ägande som gör att staten ska undvika att driva företag om det inte finns särskilda skäl för det. Ett problem med de dubbla rollerna är när staten ska vara både domare och samtidigt aktör, spelare på samma marknad. Ett annat är att kunna upprätthålla rättvisa konkurrensvillkor, eftersom de statliga företagen i praktiken agerar med statens beskattningsrätt som sitt eget kapital.

Vår utgångspunkt är att staten som huvudregel ska undvika att äga företag, undvika att bedriva näringsverksamhet. Samtidigt får detta inte vara en fråga om dogmatism. I de fall där det bör ske en avveckling av statligt ägande är det inte ett självändamål som är överordnat alla andra hänsynstaganden. Man ska göra det när det saknas skäl för fortsatt statligt ägande. Exempel på företag som kan nämnas är Nordea, Telia Sonera – företag för vilka den sittande regeringen själv har skaffat sig bemyndigande för att kunna utförsälja.

De privatiserade företagen kan stärkas om de får agera friare på kapitalmarknaden än vad som är möjligt för ett statligt företag. Vi får också ett tillskott av statsinkomster som kan användas till andra, mer angelägna ändamål. Ett ändamål skulle kunna vara att sänka statskulden.

Omstruktureringsarna av de statliga företagen måste ske på ett mycket ansvarsfullt sätt. Det är oerhört viktigt att värna skattebetalarnas gemensamma tillgångar. Det innebär att man måste anpassa försäljningen efter hur marknaden ser ut. Intäkten måste bli så stor som möjligt för skattebetalarna. Man måste ta hänsyn till marknadssituationen för varje företag. En försäljning av ett statligt företag får inte leda till att vi får ett nytt privat monopol eller en fåtalsdominans.

Det är viktigt att man tar regionala hänsyn. Framför allt måste det finnas en omsorg om de anställda i företagen. Här tycker jag att utspelen de senaste månaderna, inte minst regeringens angrepp på alliansen och Moderaterna och anklagelser grundade på gamla förslag, är ett dåligt ansvarstagande, därför att det syftar till att skrämja de anställda i företagen. Det tycker vi är fel.

Bristande konkurrens har alltid ett pris. Och precis som vi, samtliga partier, gemensamt agerar för en konkurrens när det gäller världshandeln måste vi se till att vi får en fungerande konkurrens också på den inhemska marknaden. Det är ju alltid konsumenten som i sista hand får betala priset för den ej fungerande konkurrensen.

Det finns problem i dag. Problemen är att de statliga företagen i praktiken har statens beskattningsrätt som finansieringskälla, att konkurrensen inte sker på lika villkor med privata företag. Det tränger ut annan produktion och minskar sysselsättningen.

Det kan innebära att företagen investerar sämre därför att de blir osäkra om hur de offentliga aktörerna egentligen agerar. Men det som framför allt är oroande är att förtroendet hos allmänheten i fråga om statens roll kan skadas eftersom man många gånger blandar ihop myndighetsuppgiften med näringsuppgiften.

Jag ska ta några exempel. Vägverket är en myndighet som samtidigt har en omfattande näringsverksamhet. Det handlar om produktion, drift, infrastruktur, vägar, gator, broar och färjeleder. Det är mängder av konsultarbeten. Detsamma gäller SMHI. Jag kan göra en lång uppräknning. Man tillhandahåller kund- och verksamhetsanpassade prognoser, data- och konsulttjänster samtidigt som man agerar som myndighet. Listan på konsulttjänster som man erbjuder är omfattande.

Det finns flera andra bolag, där staten är majoritetsägare, som har le-gala monopol men som knoppar av och ger sig in på en konkurrensutsatt marknad vid sidan om. Exempel på det är Svensk Bilprovning och deras bildiagnoser. Hur upplever företagen detta?

År 2004 gjorde Konkurrensverket en undersökning bland företagsledare i privata företag inom ett antal branscher. Det visade sig tyvärr att en stor majoritet av dem upplever att de får en illojal konkurrens från statliga företag och myndigheter. De tycker inte heller att det har blivit bättre. Det är intressant med tanke på alla de uttalanden som regeringen har gjort under de senaste åren om behovet av att få en fungerande konkurrens.

Det är så beklämmande att så många som två tredjedelar av de tillfrågade företagen inte anser att de offentliga företagen ens försöker konkurrera på samma villkor.

Det finns en svidande kritik inte minst när det gäller statistiken över de statliga företag som har missbrukat sin dominerande ställning.

Första halvåret 2004 fick Konkurrensverket ta emot 62 klagomål när det gällde konkurrens mellan privat och offentlig verksamhet. Staten stod för 29 av dessa ärenden och var definitivt den största aktör som var utsatt för klagomål. Framför allt rörde det sig om korssubventionering.

Riksrevisionen har kommit med omfattande klagomål över hur staten agerar som förvaltare. Jag vill ta upp några av dessa punkter som vi tycker är väsentliga. Bland annat handlar det om den så kallade formlösa styrningen – brist på dokumentation och svårigheter när det gäller att

följa bolagens verksamhet och vem som egentligen har fattat beslut. Här har det kommit kritik i flera omgångar från Riksrevisionen.

En annan viktig del är Riksrevisionens tveksamhet när det gäller huruvida man agerar på ett aktiebolagsrättsligt korrekt sätt eftersom man ofta inte använder bolagsstämman på ett korrekt vis när det gäller äganddirektiv. Det är svårt att följa besluten.

De dubbla roller som de ansvariga tjänstemännen inom departementet har är särskilt upprörande, bland annat med tanke på att de har dubbla ersättningar. Och det finns en risk att det uppstår en diskussion om var lojaliteterna finns, hos företaget eller hos departementet. Förvånande nog tar regeringen över huvud taget inte till sig någon del av kritiken. Det finner vi beklämmande.

Det finns oerhört mycket att göra när det gäller det statliga området. Det är väldigt viktigt att agera ansvarsfullt och att ta hänsyn till företagens utveckling och till de anställda. Men framför allt handlar det om att regeringen måste ta ett betydligt större ansvar för hur man förvaltar de statliga bolagen. Och där finns det i dag en hel del i övrigt att önska.

Anf. 2 EVA FLYBORG (fp):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 6.

Vem äger de statliga bolagen, och hur sköts de? Ägare är ju riksdagen och i förlängningen egentligen svenska folket. Men de förvaltas av regeringen.

De statliga bolagen är många – över 60 – och ofta väldigt stora. Och flera är faktiskt bland de allra största som vi har. De statliga bolagen har ungefär 200 000 anställda och en omsättning på ungefär 300 miljarder. Värdet kan uppskattas till över 500 miljarder. Det är alltså stora summor, mycket pengar och många människor. Jag tror att de flesta inte är medvetna om hur stora de statliga bolagen faktiskt är. Därför är det väldigt viktigt att de sköts extremt väl och granskas noga.

Hur sköts de då? Ja, det mesta rullar på så att säga, även för SJ för en gångs skull. Annars är det mest kris och brådskande ägartillskott för att de inte ska gå i konkurs eller en såpa av Telias slag.

Det var så till exempel för SJ:s del. 2003 fick riksdagen gå in med det senaste ägartillskottet på 1,9 miljarder plus en låneram på 2 miljarder i Riksgälden.

Jag kan också nämna Teracoms alla skattemiljoner som så att säga läggs på våra skattsedlar.

Ett annat exempel på en dålig ägarpolitik från statens sida är såpan Telia–Telenor. Det är svårt att uppskatta hur många miljoner som det har kostat oss i form av dålig publicitet för Telia till exempel eller huruvida man har minskat lönsamheten därför att man fick hålla på med Telenorfunktionerna som det inte blev något av.

Vi kanske ska tala om bristen på rättsligt korrekta och gällande ägardirektiv och att man från regeringens sida inte bemödar sig om att se till att man agerar juridiskt korrekt? Det kanske vi borde tala om.

Jag kan ta Vattenfall som ett exempel. 1997 beslöt riksdagen om riktlinjer för Vattenfall. 2005 införde man dem till slut via bolagsstämman efter en lång och intensiv debatt, inte minst i medierna. Det var bara åtta år senare. Det är ju effektivt och bra.

Ändringen i bolagsordningen var dock inte tillräckligt tydlig och har därför helt korrekt fått kritik bland annat från KU men också från oss samlat här i riksdagen. I KU:s betänkande i våras tog man till exempel upp den formlösa styrningen. Jag ska läsa lite grann vad KU skrev.

KU underströk redan hösten 2003 betydelsen av att styrningen av de statliga bolagen sker på ett sådant sätt att det finns möjlighet att i efterhand granska regeringens agerande. Utskottet hänvisade då till ett tidigare uttalande om att det borde utvecklas rutiner som gör det möjligt att följa upp viktigare händelseförlopp och granska vilka kontakter som förevarit mellan bolagsledningarna och berörda departement.

Granskningen har visat att möjligheterna att i efterhand följa upp händelseförloppet när det gäller Vattenfalls investeringar har varit begränsade eftersom det inte har funnits full dokumentation.

Enligt utskottets mening är det otillfredsställande att det trots utskottets tidigare uttalande inte skapats tillräckligt goda rutiner när det gäller dokumentationen.

Mot denna bakgrund har man också kritiserat före detta näringsminister Leif Pagrotsky och även nuvarande näringsminister Thomas Östros.

Eller ska vi kanske tala om de svårigheter som den slutenhet och hemligheternas kammare som präglar regeringens arbete innebär?

Den formlösa styrningen har ju, som vi har hört, fått kritik från KU, riksdagen och Riksrevisionen.

Vad är då en formlös styrning, och varför är den inte bra? Jo, därför att vi inte kan veta vem som har fattat beslut, vad man har fattat beslut om, och när man har gjort det. Hur ska vi i riksdagen då kunna kontrollera att man har gjort det som man ska? Hur ska vi som folkets ombud kunna utkräva ansvar? Detta omöjliggör en tydlig granskning av oss som faktiskt är satta att granska, både Riksrevisionen och riksdagsledamöterna.

Jag tycker att det är mycket allvarligt att man i de statliga bolagen på detta sätt åsidosätter den demokratiska processen.

En annan sak i detta sammanhang som jag kan ta upp är Vattenfalls konstruktion av utländska dotterbolag. Den omöjliggjorde en granskning av viss verksamhet i ett annat land på grund av minoritetsaktieägarregler. Det är naturligtvis oacceptabelt.

Det är oacceptabelt att inte vi riksdagsledamöter eller Riksrevisionen i sitt uppdrag kan granska de svenska skattebetalarnas pengar. Det är naturligtvis regeringens ansvar att se till att verksamheterna kan granskas. Än mer viktigt är det om Vattenfall ska växa ännu mer utomlands med mer kolkraft.

Denna formlösa styrning går igen i samtliga de bolagsgranskningar som Riksrevisionen har gjort, även i den senaste om SJ som kommer till riksdagen inom kort och även i fallet Vattenfall och de sex statliga bolag som vi talar om här i dag.

Herr talman! Kanske vi hellre borde språka en stund om det faktum att man löser styrelseledamotsfrågan inom familjen så att säga som det mesta annars inom Socialdemokraterna. Samma person inom departementet är styrelseledamot i det statliga företaget samtidigt som han är ägarföreträdare på departementet. Det är smidigt och bra men självklart ett allvarligt fall av dubbla lojaliteter.

Även det faktum att näringsministern själv beslutade om styrelse-nomineringar får här en kraftfull kritik från Riksrevisionen och är förmodligen ett brott mot regeringsformen. Men det utreder ju KU just nu, så det får vi återkomma till.

Ägardirektiv ska antas av en bolagsstämma för att gälla för bolaget, men även detta har regeringen lyckats glömma.

Herr talman! Statliga bolag går ibland med vinst, men mer ofta med förlust. Man tar en risk med skattebetalarnas pengar. Det är dumt.

Statliga bolag snedvrider konkurrensen och förstör de marknadsfunktioner som är till för att hålla marknaden sund och pressa priserna. Att snedvrida konkurrensen så här är dumt.

Att statliga bolag mörkar information och gör det omöjligt att granska eller ha slutna bolagsstämmor är också dumt.

Att regeringen som en bortskämd trilskande trotsig treåring bara slår ifrån sig i stället för att ta till sig konstruktiv kritik är pinsamt, inkompetent och dumt.

Herr talman! Jag tycker att det mesta talar för att Folkpartiets krav på en kommission är det enda riktiga i det här fallet, så jag förordar en statlig kommission som ser över det statliga bolagsägandet för att reda ut de här misshälligheterna.

Anf. 3 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag känner mig hedrad av att talmannen vill tillbringa sin födelsedag tillsammans med oss och de statliga bolagen. Det känns alldeles fantastiskt.

(TALMANNEN: Det är det bästa som finns.)

Herr talman! Turerna kring Systembolaget och andra affärer som visar på regeringens bristande ägarstyrning av den statliga bolagssfären har blivit något av en följetong här i riksdagen. Men oavsett hur stark kritiken mot regeringens agerande har varit, oavsett hur tydligt det har varit att den etiska kompassen är trasig och oavsett vem som har framfört kritiken – vare sig det är riksdagsledamöter, Riksrevisionen, etikexperter eller någon annan – har svaret från Socialdemokraterna här i kammaren eller från statsråden i Rosenbad varit detsamma: ”Vi har inte gjort något fel. Det finns inga brister i våra rutiner. Och det finns ingen anledning för oss att ändra på någonting.”

Tillsammans med mina vänner i Allians för Sverige anser jag att det finns anledning att ändra på ganska mycket när det gäller regeringens ägarstyrning av de statliga bolagen. Samsynen inom alliansen vad gäller de statliga bolagen har ökat de senaste åren. Det gläder mig att vi nu kan presentera gemensamma reservationer vad gäller synen på statligt ägande och ägarstyrningen. Det gör att det i dag finns två tydliga alternativ.

På den ena sidan finns Socialdemokraterna, som med hjälp av sina stödpartier vill fortsätta att se på när frågorna kring Telias affärspartner i Ryssland hopar sig, när Systembolagets ledning sätter en fot i än det ena, än det andra klaveret och när Vattenfall investerar ännu mer pengar i tysk och polsk brunkol.

På den andra sidan finns Allians för Sverige som anser att det måste finnas ett tydligt motiverat skäl till att statligt ägande ska ske. Det ska

finnas gemensamma föreskrifter för dokumentation av ägarförvaltningen som gör det möjligt att i efterhand följa viktigare händelseförlopp, och det ska finnas en övergripande etisk policy både för regeringens ägarförvaltning och för de statliga företagens verksamhet.

Herr talman! Vän av ordning frågar sig kanske om de förändringar som vi kristdemokrater tillsammans med våra vänner i Allians för Sverige föreslår verkligen är nödvändiga eller om detta bara är ideologiskt motiverad retorik. Jag menar att det finns oerhört goda skäl till de förändringar som vi föreslår. Det är för övrigt en åsikt som delas också av Riksrevisionen, ett oberoende granskningsorgan som underkänns av regeringen och dess stödpartier.

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen tillämpar vad man kallar för formlös styrning. Det betyder att regeringen faktiskt styrt bolagen men att kontakterna och de fattade besluten inte har dokumenterats. Det gör att det i efterhand är i stort sett omöjligt att granska regeringens arbete och utkräva ansvar, något som är grundläggande i en demokrati.

Riksrevisionen har i sina granskningsrapporter om Vattenfall och bolagiseringen av SJ visat på konsekvenserna av den formlösa styrningen. Jag vill i dag ta ett annat exempel som handlar om Telias investeringar i Ryssland – ett mycket intressant exempel som ännu inte granskats av Riksrevisionen men som bör föranleda en granskning.

År 2000 investerade Telia 700 miljoner i ett investmentbolag för att kunna vinna en stark position på den ryska marknaden. Trots att detta var en stor strategisk affär av en sådan art att EU-kommissionens godkännande krävdes och trots att den gjordes när Telia fortfarande var ett helstatligt bolag finns det i dag *ingen* dokumentation om denna affär hos Näringsdepartementet. Vi har gått igenom diariet för åren 1999–2003 och inte hittat ett enda dokument om Telias engagemang i Ryssland. Under perioden finns det dock ett dokument där även ärenderaden är sekretessbelagd, men detta dokument har påpassligt nog förkommit. Hur ska vi kunna granska denna formlösa styrning? Det föreligger ett demokratiunderskott.

Så formlös kan alltså den socialdemokratiska regeringens styrning av de statliga bolagen vara. Det här vill vi ändra på. Självklart ska regeringen agera ansvarsfullt som ägare. Denna ansvarsfullhet ska dokumenteras för att i efterhand kunna granskas av Riksrevisionen likaväl som av riksdagen och utomstående granskare.

Herr talman! I dagarna har Systembolaget återigen skapat rubriker i nyhetsmedierna: Tidernas dyraste personalfest, Advokatkostnader i mångmiljonklassen och En politisk kampanj i Bryssel. Systembolaget har ett viktigt och väl definierat uppdrag. Så här står det i bolagsordningen:

”Bolaget skall driva detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och alkoholfria drycker, bedriva sådan partihandel som avses i 5 kap. 1 § tredje stycket alkohollagen (1994:1738), informera om de risker som är förenade med konsumtion av alkoholdrycker samt bedriva i samband därmed stående verksamhet.”

Jag kan inte se hur det senaste årets inhemska kampanj för att sänka alkoholskatten stämmer överens med detta uppdrag. Lika lite kan jag se hur en politisk kampanj som riktar sig till EU-kommissionens ordförande kan anses tillhöra Systembolagets uppdrag. Det är en åsikt som torde delas av många i EU-kommissionärernas korridorer. Vi kunde i gårda-

gens tidning läsa om hur kommissionen trodde att det hela var ett skämt från 50-årskalaset.

Nej, de statliga bolagen bör lämna politiken åt politikerna. Eller är det så att statsminister Göran Persson är så rädd för att ta upp alkoholpolitiken med kommissionär Barroso att han måste gömma sig bakom sin frus kjolar?

Herr talman! Sveriges riksdag har gett Vattenfall i uppdrag att vara en viktig del i omställningen till en ekologiskt hållbar energiproduktion. Trots det har regeringen låtit bolaget springa i väg och på egen hand göra stora investeringar i smutsig brunkol i östra Tyskland och i Polen. Nu sägs det att regeringen, efter kraftig kritik från riksdagen, har tagit ett grepp om Vattenfall. Bolaget skryter gärna på sin hemsida om de 8 miljarder som de nu planerar att investera i en vindkraftspark och de 6 miljarder de satsar på vattenkraften. Men man får leta betydligt längre på hemsidan för att hitta de 18 miljarder kronor som de investerar i kärnkraft eller de 38 miljarder som de planerar att nu investera i kolkraft i Tyskland och Polen. Det är sanningen!

Jag vet inte hur det är ställt med matematikkunskaperna hos näringsministern. Men för mig verkar den övervägande delen av Vattenfalls investeringar fortfarande handla om icke förnybara energislag.

Herr talman! Staten är i dag Sveriges största företagsägare. En fjärdedel av det svenska näringslivet ägs av staten och styrs direkt från Regeringskansliet. Bristen på enskilt ägande verkar hämmande på samhällsutvecklingen genom att enskilda människors vilja att engagera sig i och ta ansvar för samhällsgemenskapen inte tillvaratas. När människan på olika sätt hindras från att ta initiativ inom näringslivet kommer hon snart också att upphöra att ta initiativ inom det civila samhällets ram. Från att lita på sin egen förmåga och jaga sina egna drömmar förvandlas människan successivt till att lita till det offentliga och följa den strömfåra som gröpts ur av alla dem som tidigare har tvingats in på kollektivismens väg.

Lösningen på dilemmat är att utöka det enskilda ägandet – inte för att de som redan har ska få mer utan för att de som inget har ska ges möjlighet att äga något. Och om de som i dag inte äger någon förmögenhet får möjlighet att bli delägande i alla de företag som i dag är statliga, så skulle det bidra till att vidga ägandet. Det kommer också att öka intresset för näringslivet och kan förhoppningsvis uppmuntra till bildande av aktieföreningar och liknande organisationer, och på så sätt också stödja det civila samhället.

Herr talman! I dag finns ett antal statligt ägda företag som helt eller delvis bedriver verksamhet som motiveras av särskilda samhällsintressen. Det är ingen självklarhet att dessa samhällsintressen bäst tas till vara av statligt helägda bolag. Norrland Center och Svensk Bilprovning ägs redan i dag tillsammans med andra aktörer och kan tjäna som exempel på företag där det civila samhället har getts ett inflytande i förvaltningen av viktiga samhällsintressen.

Det finns mycket att vinna på en ökad aktivitet i det civila samhället. Att finna olika sätt för att involvera olika organisationer och engagerade enskilda personer i de företag som staten i dag driver för det gemensamma bästa kan vara ett sätt att uppnå en sådan ökad aktivitet.

Vi kristdemokrater är övertygade om att en sådan reform också leder till att många beslut om verksamhetens inriktning kan fattas närmare dem

som direkt berörs. Jag har i en reservation begärt att vi ska tillsätta en utredning för att belysa just dessa frågor, hur staten på ett bättre sätt kan utöva sin subsidiära stödjande roll vad gäller de samhällsintressen som i dag tillvaratas av statligt helägda bolag och hur det civila samhällets engagemang i dessa bolag kan öka.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 5 och 6.

Anf. 4 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 6.

Som vi har hört i flera inlägg är staten en mycket viktig ägare av svenskt näringsliv, med över 200 000 anställda och ett värde som kanske uppgår till mer än 500 miljarder kronor. Det är naturligtvis tillgångar som man måste sköta och vårda väl för framtiden.

I en del fall finns det utan tvivel klara skäl för statligt ägande. Det gäller den grundläggande infrastrukturen, inte minst vägar och järnvägar, eftersom infrastruktur är ett strategiskt nationellt intresse. Även när det gäller företag som förvaltar stora naturresurser finns det skäl att behålla ett statligt ägande. Även här finns det strategiska nationella intressen att ta hänsyn till, liksom ibland också regionala hänsyn.

Jag kan exempelvis inte se några fördelar med att sälja företag som Vattenfall och LKAB till internationella storbolag, kanske med utländskt statligt ägande. Det är naturligtvis bättre att kontrollen över dessa företag finns kvar i landet. Detsamma gäller Sveaskog, men i det fallet finns det möjligheter att sälja mark i mindre enheter så att fler starka lokala skogs-företag kan bildas, inte minst i inlandet i norr. På så sätt kan bygder som är i stort behov av fler företag och fler jobb bli starkare.

Men det finns andra statliga företag som med fördel kan avyttras. Det handlar främst om företag som verkar på kommersiella marknader med konkurrens. Där kan en försäljning innebära förbättrad konkurrens och att fler får del i ägandet, så att ägandet sprids i samhället. Det stärker också samhället. Naturligtvis är det viktigt att en försäljning sker när marknadsläget är fördelaktigt, så att skattebetalarna blir vinnare på affären.

Vad jag främst vill ta upp i det här anförandet är emellertid regeringens ovilja att ta hänsyn till de synpunkter som Riksrevisionen har lämnat på den statliga ägarförvaltningen. Om man vill ha väl fungerande statliga företag borde man hälsa konkreta förslag och råd från revisorerna välkomna och ta fasta på dem. Det ligger i allas intresse att de gemensamt ägda företagen fungerar så bra och så effektivt som möjligt och att verksamheten kan kontrolleras och granskas.

Att bara gå i försvarsposition och nöja sig med att tala om regeringens höga ambitioner är inte särskilt progressivt. Såvitt jag kan se i betänkandet förnekar majoriteten över huvud taget existensen av så kallad formlös styrning, trots att Riksrevisionen har funnit exempel på det och till och med hävdar att sådan styrning inte är ovanlig. Vi har i de tidigare anförandena i debatten hört en rad exempel på detta.

Varför fastställs inte ägardirektiv och riktlinjer på bolagsstämmorna? Det är ju bolagsstämman som är ett bolags högsta beslutande organ. Man kan också fundera på varför det verkar vara omöjligt att fastställa gemensamma föreskrifter för ägarförvaltningen över departementsgränserna.

Enligt regeringspartiet fungerar uppenbarligen allting så väl när det gäller den statliga ägarstyrningen att inga förändringar behövs. Hur kan det komma sig att man från majoritetens sida slår dövörat till när ett organ – Riksrevisionen, som faktiskt har till uppgift att granska verksamheten – kommer med konstruktiva och konkreta förslag? Det borde ligga såväl i regeringens som i de statliga företagens intresse att undvika metoder som kan kritiserats för att den demokratiska kontrollen, och därmed möjligheten att utkräva ansvar, sätts ur spel.

Frågan om öppenhet kring de statliga företagen är i grunden en väldigt viktig demokratifråga. Mot den bakgrunden är jag förvånad över att regeringspartiet inte ser synpunkterna som en hjälp för att förbättra ägarstyrningen utan i stället tydligt anstränger sig för att komma med bortförklaringar och undanflykter. Det är faktiskt inte särskilt välbetänkt om man vill slå vakt om väl fungerande statliga företag!

Anf. 5 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Sedan vill jag ge en kort översikt över hur vi ser på detta med statligt ägande. Det blir kanske lite tjatigt, men det måste ändå sägas varje gång dessa frågor är uppe, så att inte vi själva eller väljarna ska glömma bort det.

Den statliga bolagsverksamheten är en stor tillgång för Sverige och dess medborgare. Bolagen skapar jobb och nyttigheter som alla är beroende av. Till skillnad från en del andra tycker jag att de gör detta på ett professionellt och effektivt sätt. Bolagens resultat ger också ett bra bidrag till statskassan. Pengarna är viktiga, och de bidrar till att säkra välförhållandet i landet och betalar för verksamheter som vi alla har glädje av: en bra skola, en god äldreomsorg och en allt bättre sjukvård.

Några av de statliga bolagen kan sägas vara särskilt värdefulla. Jag menar de som förvaltar viktiga nationella tillgångar som skogen, malmen och vattenkraften: Sveaskog, LKAB och Vattenfall. Jag blir glad när jag hör Håkan Larsson mäla ut sig från alliansen på den här punkten. Vi kommer tillbaka till detta med de förmodade listorna för utförsäljning.

De statliga företagen skapar många jobb, och de finns i hela landet. En del företag är företrädde i alla svenska län. Många av jobben i de statliga företagen finns i Norrland, där det annars är bekymmersamt med sysselsättningen.

I den statliga bolagsfären finns det också företag som vi är hyggligt överens om inte kan eller bör skötas av andra än staten. Det är de som har samhällsviktiga intressen att beakta. Nu har vi hört av Maria Larsson att man vacklar lite på den punkten och tror att privata företag skulle kunna ta hand om det. Det tror inte vi.

De statliga företagen går som sagt bra. De sköts på ett bra och kompetent sätt. De har kompetenta styrelser. De har duktiga anställda och vi tjänar faktiskt rätt hyggligt med pengar på dem.

Resultatet år 2004 var 32 miljarder kronor efter skatt. Tillsammans skickar de 17 miljarder till statskassan. Det är någonting att betänka. Den kommuniké som kommer i dag kommer att visa att även tredje kvartalet i år visar på mycket bra resultat i de statliga företagen.

Vidare menar jag att staten tar ett långsiktigt ansvar för ägandet. En stor del av resultatet används för investeringar för framtiden. I LKAB och Vattenfall, för att ta några exempel, investerar man mångmiljardbelopp i sina verksamheter. Det betyder också väldigt mycket för övrigt näringsliv.

Optimismen bland företagen till exempel i Norrbotten, som Krister Hammarbergh kommer ifrån, är slående. En stor del av optimismen tror jag beror på LKAB:s planer på stora investeringar.

Det är sällsynt att någon företrädare för de borgerliga partierna någon gång säger att de sköts på ett bra sätt. Jag skulle gärna vilja höra att ni någon gång kunde erkänna att det fungerar. Men så fungerar det inte.

Nej, det handlar om att klaga, klanka och leta fel och brister och dessutom allmänt hävda att staten inte får driva företag. Det är helt enkelt inte acceptabelt att svenska folkets företag går bra och att dessa bidrar till både tillväxt och välbefinnande. Det är en ganska trist inställning som ni som företrädare för de borgerliga partierna ger uttryck för.

Staten som företagsägare tar långsiktigt ansvar för sina företag. Det har vi sagt många gånger, och det står vi för fortfarande. Jag skulle vilja ställa en fråga till er i alliansen. Vad vill ni egentligen med de statliga företagen?

Ni har sagt att de ska säljas ut. Det har vi hört många gånger. Nu står Krister Hammarbergh och berättar här i talarstolen att man har ändrat sig. Senast i våras fanns det mycket klart uttalade önskemål och ambitioner att sälja företag.

Det är bara att gå tillbaka till de tidigare motionerna och listorna så ser man ungefär hur det kommer att se ut. Man måste sälja företag om man ska få in 150 miljarder i statsbudgeten. Det gäller att få in pengar för att de hål som de skattesänkningar som Moderaterna föreslår leder till ska täppas igen. Det vore väldigt roligt att höra hur listan ser ut.

Vi har ganska klart för oss vad vi ska göra med våra statliga företag. Ta exemplet Vattenfall. Det ska gå före i energiomställning och gå i bräschen för förnybar energi. Andra exempel är SBAB:s kundvänliga lån, SBAB:s inträde på inlåningsmarknaden och LKAB:s miljardsatsningar i Malmfältet för att öka produktion och sysselsättning i bland annat Norrbotten. Vi har mycket mer fantasifulla uppdrag för de statliga företagen än vad ni någonsin kommer att kunna presentera.

Jag ska göra några kommentarer om Riksrevisionen. Vi har all respekt för Riksrevisionen. Det ska vi ha. Vi ska ta vara på de rapporter och undersökningar som Riksrevisionen gör. Jag vet inte om ni har läst regeringens redovisning av vad man gör i fråga om de rapporter som är lämnade om de statliga företagen. Det finns redovisat i budgetpropositionen.

Dessutom har vi fått en väldigt noggrann genomgång av detta i utskottet av statssekreterare Sven-Eric Söder. Vad jag minns av de frågor som kom var det inte särskilt mycket kommentarer. Där har regeringen ändå deklarerat och redovisat att man i huvudsak följer de regelverk som finns.

På några punkter har regeringen sagt: Vi är beredda att gå vidare. Man ska se över förvaltarmodellen och dokumentationen när det gäller ägarstyrningsfrågorna. Det är tydligt att man måste bli bättre på vissa

punkter. Det har regeringen sagt. Vi tycker också att det är viktigt att man tar till sig sådant som uppenbart inte skulle fungera.

Jag vill återigen erinra om de frågor som vi tidigare ställt och som jag ställer nu. Var är listan? Hur ser listan ut, Krister Hammarbergh, på de försäljningar som ni planerar? Det är tydligen så att det är Moderaterna som kommer att sätta upp listan, och så får de andra haka på.

Jag vill i anslutning till det också ställa en fråga till Håkan Larsson. Hur tänker sig Håkan Larsson kunna sitta i alliansen och acceptera att de viktiga företagen – Vattenfall, LKAB och SJ – säljs ut? Kapitalet rinner bokstavligen ut ur Sverige och på en internationell marknad. Vilket ansvar tar alliansen för svenskt välstånd och svenskt näringsliv?

Anf. 6 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det börjar bli lite tjatigt, sade K G Abramsson som inledning till anförandet. Ja, det börjar lite tjatigt. Det börjar lite tjatigt att man aldrig tar till sig av kritiken mot den formlösa styrningen. Vi var på samma möte när Sven-Eric Söder redogjorde för det. Man hävdar med bestämdhet att det inte finns någon formlös styrning.

Tycker K G Abramsson att det är något problem att dokumentationen är så bristfällig? Jag tog exemplet med Telia. Det finns inte ett enda papper som säger någonting som Telias intrång på marknaden i Ryssland. Det finns inte ett enda papper. Är detta ett problem? Kan svenska folket med sina företag få en insyn och kontroll om dokumentation sker på det sättet? Det är min ena fråga.

Den andra frågan är följande. Ni ska sälja ut bolag för 15 miljarder. Hur ser er lista ut?

Anf. 7 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Dokumentationen som åberopas för att kunna säga att staten formlöst styr sina företag är en sak som regeringen har tagit upp och kommenterat i budgetpropositionen. Maria Larsson har inte läst det omfattande svaromålet från regeringen. Där ingår bland annat att man är beredd att se över hur man hanterar rutinerna i Regeringskansliet. Det är det ena.

Det andra är att man ska se över förvaltarmodellen. Det pågår ett översynsarbete. Jag tror att Maria Larsson kan vara trygg. Det är bra i dag, men det kan naturligtvis bli bättre.

Maria Larsson frågade om listan på 15 miljarder. Vi har en budgetpost de senaste tre åren där vi har sagt att vi genom företagsförsäljningar, omstruktureringar eller återköpsprogram ska ta in de pengarna. År 2003 och 2004 nollades det ut, och det gick ihop ändå. Vi har hört från den debatt som Krister Hammarbergh hade med Thomas Östros att det bland annat kan vara så att man med uppköpsprogram och återköpsprogram kan ta in en del pengar.

Vi har ingen lista på några försäljningar. Men tala om hur er lista ser ut, Maria Larsson. Av motionerna inte bara nu under allmänna motions-tiden att döma finns det tydligen en ambition att sälja svenska statligt ägda företag.

Vilka är det som kommer på första plats? Är det Vattenfall eller LKAB, som tydligen Krister Hammarbergh gillar väldigt bra och skulle

kunna tänka sig att undanta? Berätta för oss socialdemokrater hur listan ser ut.

Anf. 8 MARIA LARSSON (kd) replik:

Herr talman! Valstrategin är uppenbar. Nu ska väljarna skrämmas in i det socialdemokratiska valbåset igen.

Jag har läst mycket noga vad som står om den formlösa styrningen. Vad som är slutsatsen av hela resonemanget är att det inte finns någon formlös styrning. K G Abramsson är alltså nöjd med att det inte finns ett enda dokument som talar om något om Telias affärer i Ryssland.

Det finns inte ett enda dokument, och K G Abramsson säger: Det fungerar bra i dag. Det tycker jag är att sticka huvudet i sanden och inte tillerkänna svenska folket att kunna få en insyn i de företag som det är delägare i men som det inte har ett dugg insyn i. Det är en stor brist. Det är allvarligt att vi har en regering som så uppenbart struntar i vad Riksrevisionen säger. Det tror jag att en stor del av svenska folket också är upprört över.

Det är märkligt. Här befinner man sig i regeringsställning och säger att man ska sälja ut för 15 miljarder och har inte en susning om vad det ska vara. Vi är i opposition. Vi är inte regeringsparti än. Men vi har angett en tydlig lista. Den står i betänkandet som behandlas i dag. Det kan inte råda några tvivel.

Det gäller de pengar som vi har budgeterat för försäljning av statliga bolag. Förmodligen skulle det räcka med att man sålde Telia och Nordea som befinner sig på en konkurrensutsatt marknad. Det skulle kunna vara två exempel.

K G Abramsson kan inte prestera ett enda namn. Det beror naturligtvis på rädsla. Man vill inte binda upp sig. Faktum är att man har avsatt 15 miljarder i sin budget för utförsäljning av statliga bolag. Men man mörkar så mycket man kan. Man hymlar med den sanningen, för man vill köra en angreppspolitik på det här området i kommande valrörelse. Så ser det ut, K G Abramsson!

Anf. 9 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Detta är sant. Jag försöker inte mörka. Vi har ingen lista, och de försäljningsmedgivanden som riksdagen har gett regeringen räcker till fullo för att komma åt både 15 och 30 och 50 miljarder om det skulle vara så.

Vi har ett beslut när det gäller Telia Sonera och vi har ett beslut när det gäller Nordea. Vi måste laga efter läge. Det är fullständigt klart. Det är som jag säger: Den budgetposten har vi haft de senaste två tre åren och vi har inte behövt utnyttja den.

Ni säger ju själva att man ska sälja företag när det är läge. Det är klart att regeringen måste bedöma när till exempel något återköpsprogram i Telia ska användas. Ska vi vara med på det? Ska vi sälja ut ytterligare ur Nordea, eller hur ska vi ha det? Vi bestämmer det när det är läge.

Det är ju regeringen som förvaltar bolagen, det är inte riksdagen. Vi kan inte sitta och bedöma vid varje tidpunkt om vi ska sälja ut Nordea eller Telia Sonera.

Finns Vattenfall på er lista? Finns LKAB där? Det tycker jag att ni ska redovisa. Senast i våras fanns både Vattenfall och LKAB på er för-

säljningslista. Det är konstigt hur snabbt det går att ändra fokus och att byta fot!

Det kanske är någon annan som kan kommentera det, om inte Maria kan göra det.

Prot. 2005/06:38
25 november

Statliga företag

Anf. 10 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Jag hade tänkt ställa en fråga till K G Abramsson om hans syn på Riksrevisionen, men han förekom mig. Lite fascinerande kan jag tycka att det är att han inleder sitt anförande med att säga att när vi recenserar och egentligen vidarebefordrar Riksrevisionens kritik så är det beklämmande. Då klagas vi och klankar, tydligen. Samtidigt respekterar han dem som har framfört samma kritik, nämligen Riksrevisionen. Du får bestämma dig för vilket ben du ska stå på!

Sedan har vi det där med listor. Ska vi ta en löntagarfondsdebatt? Det går inte att hänvisa till flera år gamla motioner och sedan försöka ge sken av att det skulle vara en politik som förs i den här kammaren. Vill du införa löntagarfonder, K G Abramsson? Ni har ju tidigare föreslagit det. Är det det som är er nuvarande politik? Blanda inte siffror. Du har ju själv angett att det räcker mer än väl med de bemyndiganden som finns redan här i dag.

Finns det någon gång, K G Abramsson, som du kan se att det finns ett problem mellan myndighetsuppgiften och de dotterbolag som myndigheter knoppar av? Kan det finnas ett konkurrensproblem? Stör det här över huvud taget? Ser K G Abramsson ett problem med de hemsidor som myndigheterna sätter upp där man som medborgare söker uppgifter från myndigheter och samtidigt får en liten *frame* där man länkas till den verksamhet som är konkurrensutsatt? På något sätt lurar man då som konsument in i att man kanske får en annan behandling om man utnyttjar myndighetens dotterbolag. Ser K G Abramsson något problem med det här?

Det är klart att vi ska lyfta upp det som är positivt. K G Abramsson har tidigare hört mig nämna LKAB som ett bra exempel på ett välskött företag. Jag säger det igen. Men vår uppgift är att granska det som inte fungerar.

Ser K G Abramsson något problem med det här? Jag kommer att ställa ytterligare någon fråga senare.

Anf. 11 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tar frågan om Riksrevisionen först. Jag tror att det är sjunde gången som jag är med och debatterar statligt företagande. År 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 och 2004 fanns inte Riksrevisionens rapport. Men det var samma visa då från er sida. Ni klagas och klankas och säger att staten inte ska driva företag. Man är inte professionell, man snedvrider konkurrens och man blandar ihop saker och ting, säger ni. Men det finns ingen som på ett hedervärt sätt har kunnat redovisa att det skulle finnas problem av den karaktären och av den arten som ni nu tycks vara överens om i alliansen.

Jag har redan sagt att jag och vi har full respekt för Riksrevisionen. Det är ju fattat beslut om i Sveriges riksdag att vi ska ha en riksrevision. Den ska granska bland annat regeringens verksamhet. Vi tar till oss av den kritik som kommer. Det har ni ju själva kunnat läsa om i kommenta-

terna till betänkandet från Näringsdepartementets sida och ni har kunnat läsa om det i budgetpropositionen. Men ni väljer att mörka den information där man säger att man ska bli bättre.

Jag tycker att det är ganska ohederligt av Krister Hammarbergh att påstå att man blandar ihop myndighetsuppgifter och professionella företagsuppgifter i kommersiella företag. Det finns en redovisning av att de här frågorna hanteras på helt olika ställen i Regeringskansliet. Men det tror inte Krister Hammarbergh på. Jag tycker att det är fullt att misstänkliggöra regeringen på den punkten. Jag tycker att den sköter det här på ett bra sätt.

Anf. 12 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Så får vi återigen höra att när vi bara nämner den kritik som Riksrevisionen kommer med är det inte hedervärt. Jag finner det anmärkningsvärt. Det är faktiskt direkt kritik mot Riksrevisionen.

När jag tar upp de punkter med dubbla roller som Karl Gustav Abramsson nu påstår är ett misstänkliggörande så handlar det faktiskt om Konkurrensverket. Är inte det verket heller hedervärt i Karl Gustav Abramssons ögon? Eller är det bara regeringen och den socialdemokratiska riksdagsgruppen som har rätt? Lyssnar ni inte ens en gång på era egna myndigheter?

Du har inte svarat på våra frågor. Du har inte svarat på Maria Larssons eller min fråga. Vilka företag ska ni sälja? Ni har ju budgeterat försäljningar. Om man ska var ärlig i debatten så får man nog ställa samma krav på sig själv som man försöker ställa på andra. Men det lever ni inte upp till. Jag tycker att det är fascinerande.

Jag hakade upp mig lite grann på ett uttalande som K G Abramsson gjorde. Det gällde de fantasifulla idéerna om vilket nytt statligt företagande han skulle kunna tänka sig och hur han skulle kunna utveckla verksamheten. Skulle riksdagsledamoten och nu tillika kanske även affärsmannen K G Abramsson kunna redogöra för vilka fantasifulla idéer han har för att kunna utveckla svenskt företagande med skattebetalarnas medel? Och hur ska det finansieras? Är det skattebetalarnas pengar eller är det en socialisering av svenskt näringsliv som ska finansiera det hela? Är vi tillbaka hos löntagarföretagerna nu?

Anf. 13 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har egentligen svårt att förstå Krister Hammarberghs frågor. Vi har ingen lista på försäljning av statliga företag. Jag har förklarat vad som ligger i budgetposten. Vi har redan genomfört en del av det här. Återköpsprogrammet för Telia har till exempel inbringat ungefär 6 miljarder kronor. Det måste väl räknas av i så fall, tycker jag. Det kan komma mer av den typen av aktiviteter som staten kan dra nytta av. Det är inte säkert att vi behöver utnyttja den budgetposten.

Men det vore bra ändå att få se den lista som Krister Hammarbergh nu förnekar finns, men som alliansen väldigt tydligt har redovisat inte bara i gamla motioner utan även i nya. Folkpartiet är tydligt när det gäller hur man ska hantera det här. Ni säger att fyra fem företag ska privatiseras. Någonting måste ju finnas på listan! Finns Vattenfall där och finns LKAB där? I Krister Hammarberghs fall finns väl inte LKAB där, men till de andra kanske man skulle kunna ställa den frågan.

Försöker ni föra svenska folket bakom ljuset före valet för att sedan efter det att ni har vunnit valet nästa höst – som ni tror – komma med den här listan? Jag är ganska säker på det, för annars får ni inte ihop era budgetförslag. Den saken är väldigt klar.

När det gäller fantasifull användning av företag kan jag nämna ett exempel – Vattenfall. Det är ett stort, bra statligt företag som ska gå före när det gäller energiomställningen till förnybart och även tjäna pengar på att göra det. Företaget ska tjäna pengar åt oss alla, som vi använder i viktiga tillväxtområden och politikområden. Men det har Krister Hammarbergh glömt bort. Är inte Vattenfall ett bra exempel på hur man kan gå före och hur man kan använda statligt företagande på ett bra sätt?

Anf. 14 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! Någon sade att K G Abramssons svar inte tillförde något nytt i debatten, och jag är böjd att hålla med. Jag ska ändå ställa några frågor.

Det gäller detta att det har funnits tidigare kritik från oppositionen. K G Abramsson formulerade det väldigt tydligt och sade att år efter år efter år klagar vi på hur de statliga bolagen egentligen sköts. Men varför lyssnar ni då inte? Finns det absolut ingenting i den kritik som oppositionen, precis som K G Abramsson säger, har framfört år efter år efter år? Finns det ingenting i den kritiken som är värt att ta på allvar? Och vi har dessutom inte gjort det på ett hedervärdigt sätt. Kan man inte ta till sig något av den kritik som har kommit från riksdagen, från KU, från Riksrevisionen och från Förtroendekommissionen som leds av en man som heter Erik Åsbrink, som kanske är bekant?

Sedan utmålar K G Abramsson regeringen som hjältar för att den återkommer till riksdag och säger vad den vill göra. Det är väl tur det. Det står nämligen i lagen att den måste återkomma till riksdagen och tala om vad den har gjort med anledning av olika saker. Däremot står det inte hur mycket man behöver skriva för att anses ha återkommit. Det kan räcka med en rad eller två, och det är ofta så det ser ut. Det är kommentarer som inte ger speciellt mycket, som inte ger någon vägledning. I fallet Vattenfall återkom man inte över huvud taget. Det kanske vi ska återkomma till.

Men, K G Abramsson, vi pratar om det här med försäljningslistor. Vi har redovisat öppet och ärligt i våra motioner hur alliansens lista på företag ser ut. Men hur är det med er? Vi i oppositionen är väldigt viktiga för svensk politik. Det är viktigt att ha någon som granskar regeringen. Vi kommer att ta över regeringsmakten om ett antal månader. Men just nu är det faktiskt er politik som genomförs, och därför är det viktigt att ni redovisar vilka företag som ni har tänkt sälja ut. Svenska folket kräver ett svar.

Anf. 15 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska påminna Eva Flyborg om att den kritik som oppositionen har framfört mot regeringen och mot oss socialdemokrater när det gäller företagande absolut inte har någon som helst likhet med det som Riksrevisionen har redovisat i sina rapporter. Utan det är den här dogmatiska inställningen att staten inte ska driva företag, staten får inte driva företag, man ska inte vara domare och spelare samtidigt och så

vidare. Eva Flyborg känner säkert igen de här argumenten. Det är inte Riksrevisionens syn på saken som man tidigare har redovisat.

Jag har sagt tidigare att vi är beredda att ta åt oss av de delar där vi anser att vi skulle kunna bli bättre. Kan inte Eva Flyborg erkänna att det är på det sättet? Det är redovisat inför utskottet och i budgetpropositionen. Ni fick till och med föredragningspromemorian som statssekreterare Sven-Eric Söder hade med sig. Det är en ganska ovanlig åtgärd att begära föredragningspromemorian, men ni har fått den och läst den, och ni har förstått att här är man beredd att göra saker och ting.

Vi har ingen försäljningslista. Nu säger jag det för femte gången: Vi har ingen lista. Men visa på er lista. Någonting måste ni ju sälja för 150 miljarder! Den saken är klar.

Sedan har vi detta med Förtroendekommissionen och bolagskoden. Den är i huvudsak implementerad i regeringens ägarstyrningsdirektiv. Där har vi i stort sett allting med. Regeringen har sagt att vi ska rätta till de punkter där vi inte uppfyllde koden, nu när vi har fått den. Den har börjat tillämpas från den 1 juli i år. Det har ni inte märkt. Vi kommer att rätta oss efter de regler som finns i övriga näringslivet. Vi ska inte ha någon särställning. Vi ska driva företag på precis samma villkor som andra gör det. Det sade ni förresten själva också när ni hade regeringsmakten 1991–1994, till exempel om Vattenfall. Det ska vara samma villkor och samma förutsättningar.

Anf. 16 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! Jag undrar var K G Abramsson har fått siffran 150 miljarder ifrån. Det skulle vara väldigt intressant att veta det. Vi har över huvud taget aldrig satt någon summa på vad de bolag som vi är överens om är aktuella för en utförsäljning skulle kunna inbringa. Däremot vet vi att ni har satt upp 15 miljarder i er budget, men ingen vet vilka bolag det är som riskerar att säljas med en socialdemokratisk regering. Det är detta som är det intressanta.

Jag har också en annan fråga, och den gäller hur man kan granska de statliga bolagen. Riksrevisionen har talat om att man har haft svårt att få ut dokument. Man har också talat om att man har haft svårt att granska vissa delar av de statliga bolagen. Är det rimligt att statliga bolag konstituerar sig eller organiserar sig på ett sådant sätt att man inte kan granskas?

K G Abramsson sade också vid ett tillfälle någonting om att man tjänar pengar just nu. Ja, det gäller just nu två av de statliga bolagen. Men hur mycket av skattebetalarnas pengar har slösats bort tidigare av en inkompetent regering? Vi kan ta SJ som exempel. Hur mycket av skattebetalarnas pengar har gått åt till att försörja SJ genom åren? Hur mycket slösar man bort? Hur mycket kostar det egentligen att stänga väl fungerande, säkra och miljövänliga kärnkraftverk? Ja, inte är det de summor som har förekommit i medierna nu. Det är betydligt större summor om man ser till samhällets kostnader. Att stänga Barsebäcks båda verk ...

(TALMANNEN: Nu får jag tillhålla Eva Flyborg att hålla sig till det som betänkandet handlar om och inte dra in kärnkraftsfrågan här.)

Herr talman! Vattenfall har även kärnkraft i sin produktion, så det är inte så långsökt som det kan verka. Vattenfall påverkas direkt, och det är ett statligt bolag. Där slösar man bort över 20 miljarder.

Men berätta nu, K G Abramsson, hur ni får ihop den här listan och vilka företag som står på den!

Anf. 17 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Nu säger jag det för sjätte gången, och jag hoppas att det har gått fram. Vi har ingen lista, och förklaringen har ni fått flera gånger om. Är det osäkert, så läs protokollet!

Detta med 50 miljarder är ganska enkelt. Åren 2006, 2007 och 2008 har ni med en försäljningsintäkt på 50 miljarder vardera året. Tre gånger 50 miljarder är 150 miljarder. Är det så svårt att förstå? Vi har tre gånger 15 miljarder, det vill säga 45 miljarder. Ni har 150 miljarder på tre år. Det måste till ganska stora utförsäljningar om det ska gå ihop. Ska vi dessutom sälja fyra av fem företag som opererar på den kommersiella marknaden ska ni ha sålt företag för kanske en halv biljon de kommande åtta åren. Det är ganska enkelt att räkna. Det har ni själva skrivit. Det står i era motioner. Det finns i många av era uttalanden.

Eva Flyborg, SJ är svenska folkets järnväg. Det är möjligt att det inte kapitaliserades tillräckligt mycket i samband med bolagiseringen. Vi har satsat pengar i SJ, precis som varje förståndig, framåtsyftande, ansvarig ägare skulle ha gjort. Vi räknar med att vi ska kunna ta tillbaka de pengarna. Utan de pengar som vi satsade i SJ skulle SJ ha gått omkull. Ni var faktiskt beredda att medverka till att svenska folkets järnväg skulle gå över styr, gå i konkurs. Det skulle ha gjort susen det, Eva Flyborg. Vi tar ansvar för det statliga företagandet. Vi tar ansvar för svenska folkets företag, som går bra, fyller viktiga funktioner och bidrar till statskassan, men det vill inte ni veta av. Jag hoppas att ni förklarar det väldigt tydligt innan vi går till val nästa höst, för det vill svenska folket veta.

Anf. 18 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Det är en intressant diskussion, även om den upprepas om och om igen. Jag tänkte påpeka en sak för K G. Riksrevisionens rapport finns ju, och det finns en massa bra synpunkter i den. Det jag reagerar mot är att Socialdemokraterna inte ser det som något väldigt positivt att man kommer med de här synpunkterna. Man borde väl tacka revisorerna för synpunkterna på hur man kan förbättra ägarstyrningen av de statliga företagen. Vore det inte positivt även för det statliga ägandet att visa lite mer ödmjukhet och självkritik på den här punkten? Det skulle vara väldigt trevligt. Om man visade en sådan ödmjukhet kunde man kanske till och med öka förståelsen för det statliga ägandet.

Anf. 19 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att jag försökte uttrycka att vi är mycket respektfulla inför Riksrevisionen, Håkan Larsson. Sedan kan man olika uppfattning om huruvida revisionen har träffat rätt i sin granskning eller gjort de överväganden som man kan göra. Jag tycker att jag fick stöd för det när vi hade en av våra riksrevisorer i utskottet och frågan ställdes om man kunde så att säga stödja sig på lagstiftning eller annan författning när man kritiserade regeringen i olika avseenden. Svaret blev då att man

inte kunde göra det. Det var mera en lämplighetsfråga. Och en lämplighetsfråga kan vi ha olika uppfattningar om.

Nu har vi tagit till oss av en del av den kritik som kommit fram i Riksrevisionens rapport, och det ska regeringen jobba med. Det här är en process som egentligen pågår hela tiden. Vi får andra inslag i det här också genom att vi får lagstiftning på EU-nivå som vi ska implementera i svensk lagstiftning och rätta oss efter. Som sagt: Jag tror inte att det här är något större problem. Vi är respektfulla inför Riksrevisionens rapport, och vi ska jobba vidare med detta.

Jag vill ställa en fråga till Håkan Larsson. Håkan Larsson sade i sitt anförande att man från Centerns sida inte gillar att Vattenfall, LKAB och kanske fler bolag skulle säljas ut. Men hur kommer det att funka när Håkan Larsson ska sitta tillsammans med Krister Hammarbergh, Per Bill och andra och skriva ihop den här listan, där jag är helt övertygad om att både Vattenfall och kanske LKAB finns med?

Sedan ska jag erinra om Sveaskog, Håkan Larsson. Vi gjorde en överenskommelse med Centerpartiet om att det var bra, det vi gjorde, och vi skulle sälja ut en del mark. Det utförsäljningsprogrammet pågår, och det går bra. Men svara på frågan: Hur ska ni kunna sitta i samma båt och göra i ordning den här listan?

Anf. 20 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Centerpartiet har aldrig haft någon försäljningslista där Vattenfall eller LKAB har funnits med. Det finns fem företag, som man har pekat på i en reservation, som alliansen har pekat ut. Det finns alltså inte någon allianslista där de här företagen finns med på någon utförsäljningslista heller.

Som jag sade i mitt tidigare inlägg ser jag starka skäl för att de här företagen, eftersom de arbetar med naturresurser och är viktiga för hela landsändar, ska finnas kvar i samhällelig ägo.

Vad gäller respektfullhet gentemot Riksrevisionen tycker jag att man i alla fall kunde ha erkänt vad Riksrevisionen påpekar till exempel vad gäller formlös styrning, när man nu hävdar att sådan inte existerar i majoritetens skrivning här i betänkandet. Det är ju ett tecken på att man inte tar till sig saklig kritik, och jag hoppas att det blir en förändring på den punkten.

Anf. 21 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Håkan Larsson har en sympatiskt inställning till en del av den statliga bolagsverksamheten. Jag missunnar inte Håkan Larsson den dagen då han ska sitta med Krister Hammarbergh, Per Bill, Eva Flyborg och andra och skriva ihop den listan. Den finns där – om den nu inte redan finns på papper så finns den väldigt klart i sinnevärlden.

Jag tycker att det är trist att ni inte ska kunna berätta för svenska folket hur ni ska hantera den enorma tillgång som vi har i de statliga företagen och vad de kan göra för svenska folket framöver. Det tycker jag faktiskt är lite trist.

Men kanske är det så att Centern inte kommer att få så mycket att säga till om i ett alliansupplägg. Nu får vi väl trösta oss med att ni aldrig kommer att få chansen. Men demokratiskt vore det bra om ni berättade

hur den här listan ser ut. Det är politiskt sett taktiskt riktigt att ni gör så, det förstår jag, men demokratiskt finns det en del i övrigt att önska.

Jag vill säga till Håkan Larsson en gång till att om ni uppfattar det så att vi är respektlösa mot Riksrevisionen så är det fel. Vi skriver också i betänkandet att de gjort ett viktigt och bra arbete, och det ska man ta vara på. Beträffande de punkter där vi anser att vi ska bli bättre har vi också sagt att vi ska jobba. Regeringen har redovisat det här i olika sammanhang, och det vet Håkan Larsson om. Det tror jag att Håkan Larsson kan ta på fullt allvar. Jag litar i vart fall på regeringen.

Anf. 22 LENNART BEIJER (v):

Herr talman! Den här skrivelsen om de statliga företagen som vi nu har fått ett antal år blir, måste man nog säga, bättre och bättre. Nästan alla viktiga data redovisas i skrivelsen. Vi kräver från olika håll mera och flera uppgifter varje år, och det mesta finns ändå med. Det måste vara intressant för den som är intresserad av statliga företag att läsa den här skrivelsen.

Riksrevisionen är aktiv i att syna statliga företag. Dessutom kan vi riksdagsledamöter varje år delta i de statliga företagens stämmor, som i ökad utsträckning också blivit öppna stämmor där både medier och allmänhet ges tillträde. Dessutom har vi den fördelen att vi ledamöter faktiskt kan ta upp statliga företag till diskussion i riksdagen nästan när som helst.

Herr talman! Det är säkerligen många små aktieägare i våra andra börsbolag som skulle önska sig samma möjligheter. Det är bra att riksdagen minst en gång om året kan diskutera skötsel och utveckling av de statliga företagen. Tyvärr, enligt mitt sätt att se, omöjliggörs diskussionen i sakfrågor av att de borgerliga partierna inte kan frigöra sig från ideologiska låsningar.

I de borgerliga motionerna de senaste elva åren åtminstone – jag kan inte gå längre tillbaka, men elva år känner jag till – intar förslag om utförsäljning den absoluta tätpositionen. Alliansen vill sälja ut alla statliga företag med motiveringen att staten inte själv ska äga företag som befinner sig på en konkurrensmarknad. Det finns några stycken man är beredd att spara på. Vattenfall AB har nämnts här, och man frågar sig: Blir konkurrensen bättre om Eon eller franska EDF skulle bli ägare av Vattenfall? Skulle Maria Larsson bli gladare om brunkolen hanterades av ett annat, utländskt, stort elbolag? Vill vi överlåta LKAB till utländskt ägande? Är det inte rena vansinnet egentligen?

Vin & Sprit finns med på den här lilla listan över fem företag. Det är klart – det har vi sagt tidigare – att i dag hade staten knappast gått in och köpt upp Vin & Sprit, men nu finns det där. Och frågan är: Är det särskilt bra att låta ett amerikanskt eller engelskt, stort spritbolag gå in och bli ägare? Blir det bättre alkoholpolitik? Kommer skatter, jobb och inleverans till statskassan att fortsätta? Nej, det vet vi. Det är alltså väldigt svårt att hitta någon fördel med att sälja ut Vin & Sprit. Det är egentligen bara nackdelar, och ganska tydliga sådana.

Sveaskog är ett bra exempel på hur ett statligt ägande positivt kan påverka hela samhällsutvecklingen. Det är bra med en stor, neutral spelare på virkesmarknaden. Man kan också tänka sig att ett antal börsbolag i framtiden vill ha någon sådan neutral ägare för sin skog då den inte pas-

sar in i ett företag som ska visa resultat varje kvartal. Nyligen sålde Sveaskog Frövi pappersbruk till Korsnäs. Det var en bra affär för båda parter, och dessutom: Frövi fortsätter att vara i svensk ägo.

Sveaskog har också en väldigt aktiv både köp- och säljverksamhet av fastigheter. Det är naturligtvis smidigt att kunna hantera sådana saker på det sättet. Det gynnar enskilda skogsägare, och det gynnar olika delar av landet. Just nu pågår en utveckling av arbetet med naturturism, fiske och jakt. Inriktningen är att stötta enskilda entreprenörer som vill starta verksamhet på detta område.

Herr talman! Skötseln av det statliga skogsinnehavet kan sannolikt bli mer effektivt ändå. Det finns nämligen 23 statliga skogsförvaltare i dag, vilket ger en något otydlig bild av staten som skogsägare. Mycket talar för att man borde lägga skötseln av den statliga skogen i ett bolag. Det vore därför bra om den utredning som finns snabbt kom på riksdagens bord.

Det vore givetvis otroligt dumt att sälja Sveaskog. Den troligaste köparen i det här fallet är naturligtvis utländska intressen. Här har i och för sig Håkan Larsson varit ganska tydlig, men jag vill ändå ställa frågan en gång till: Kommer Centerpartiet att medverka till utförsäljning av Sveaskog till högsta och bästa pris, vilket jag utgår från alltid är förutsättningen?

Herr talman! Krister Hammarbergh har här tonat ned den tidigare så aggressiva utförsäljarpolitiken. Han har gått så långt att han blir kritiserad av sina egna. Det kan man ju bli ibland; det har jag också blivit. Det intressanta här är dock om deras kritik är riktig, om Hammarbergh har ändrat partiets framtoning i den här frågan.

Eva Flyborg och Maria Larsson vill också sälja ut, men de ägnar sig egentligen mest åt att prata ned de statliga företagen så mycket de bara kan.

Läser man reservationer år från år ser man en väldigt tydlig bild: De borgerliga partierna vill sälja ut de statliga företagen.

Slutligen, herr talman: Det finns en v-motion, ett v-yrkande och ett särskilt yttrande om handlingsprogram för arbetsplatsdemokrati. Det är naturligtvis svårt ibland – kanske, jag vet inte – att driva statliga företag på ett mer demokratiskt sätt än privata företag. Även de statliga företagen ska ju konkurrera på en marknad. Ändå tycker jag att ökat medbestämmande, en verklig fördjupning av arbetsplatsdemokratin, borde vara möjligt och till och med en framgångsmodell för både statliga företag och privata bolag. Man borde gå i spetsen för att öka de anställdas inflytande, ansvarstagande och identifiering med företaget.

Exempelvis borde statliga företag vara speciellt rädda om sin egen personal. Man har i flera fall i alltför stor utsträckning efterhärmat de privata företagens agerande vad gäller att minska den egna personalen och i stället hyra in entreprenörer till olika verksamheter. Ett sådant agerande ger naturligtvis dålig arbetsplatsdemokrati. Det ger dålig känsla för ens egen arbetsplats och är sannolikt dessutom ekonomiskt ineffektivt.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 23 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! Det tog åtta år från det att riksdagen 1997 beslutade att Vattenfall skulle ha vissa riktlinjer till dess att regeringen införde dem på

Vattenfalls stämma i våras. Tycker Lennart Beijer att det är snabbt, rappt och bra agerat?

Hur kan Lennart Beijer och Vänsterpartiet stötta regeringens politik angående de statliga bolagen, och särskilt då Vattenfall? Nu ska man investera 38 miljarder i ny kolkraft och fördriva fler människor från hus och hem – men det sker i och för sig i ett annat land. Man ska bidra till ett smutsigare Europa i och med att man investerar i kolkraft i stället för en ren och miljösäker kärnkraft hemma – men det sker också i ett annat land.

Är detta Vänsterpartiets miljö- och näringspolitik? Det är i alla fall inte Folkpartiets.

Anf. 24 LENNART BEIJER (v) replik:

Herr talman! Den första frågan handlade om att det nu gått åtta år från det att vi började prata om riktlinjerna till att Vattenfall beslutade om dem. Det är alldeles för lång tid. Ändå är det bra att vi nu har riktlinjerna.

När det gäller investeringarna i Tyskland och Polen, som Eva Flyborg tycker så illa om, är det naturligtvis så här: Vattenfall finns nu på denna marknad och konkurrerar med andra stora elbolag. I Tyskland och Polen är brunkol ett väldigt viktigt bränsle för både elproduktion och värmeproduktion. Det kanske är rätt bra, trots allt, att Vattenfall finns på den marknaden. Om inte annat är det intressant när nu Vattenfall lägger ned väldigt stora resurser på att få fram det koldioxidfria kolkraftverket, med andra ord att se till att CO₂ inte kommer ut i luften utan i stället kommer ned i backen.

Med de åtgärder Vattenfall gör går man i tåten. Man är först. Skulle vi göra som Eva Flyborg säger och sälja Vattenfall kommer troligen någon annan att fortsätta att producera el i både Tyskland och Polen, och de kommer inte att göra det mer miljövänligt. Jag tror faktiskt att vi kan påverka Vattenfall ganska mycket i det här avseendet.

Anf. 25 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! I de riktlinjer som regeringen antligen, efter åtta år, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet införde på Vattenfalls bolagsstämma i våras säger man på slutet att dessa investeringar bara ska göras om de är lönsamma. Det är ju detsamma som att säga: Ni kan göra i stort sett vad ni vill, bara det är lönsamt. Så ser det ut i Vattenfalls nya, fina direktiv. Same procedure as last year. Det är ingen förändring mot tidigare.

Sedan säger både Lennart Beijer och K G Abramsson, som även sagt det i tidigare debatter, att om vi inte gör det, ja, då gör någon annan det. Men snälla nån, bara för att något är lagligt är det väl inte automatiskt moraliskt riktigt.

Jag tycker att detta är råkapitalism i sin sämsta form. Man säger: Gör inte vi det gör någon annan det. Om slaveriet var tillåtet i ett annat land, Lennart Beijer, skulle då ett statligt företag gå in på slaverimarknaden och sälja och köpa slavar? Det är ju rimligt där, säger man. Detta är lagligt att göra i Tyskland, så det är klart att vi kan göra det med ett svenskt statligt bolag.

Vill verkligen Lennart Beijer ställa upp på den här politiken?

Prot. 2005/06:38
25 november

Statliga företag

Anf. 26 LENNART BEIJER (v) replik:

Herr talman! Ja, Lennart Beijer ställer upp på den politiken. Jag tycker att det är väldigt viktigt att Vattenfall agerar dels för att vara lönsamma, dels för att klara konkurrensen från andra stora elbolag i Europa och dels för att gå i spetsen för miljömställningen.

Jag behöver inte lyssna på detta med slaveri och liknande.

Det här är inte råkapitalism. Menar Eva Flyborg att de tyska, franska och italienska elbolagen är spelare på en råkapitalistisk marknad? Är Eva Flyborg då så fin i kanten att hon inte vill ha in vårt statliga Vattenfall i den buren?

Anf. 27 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Lennart ställde en konkret fråga om hur vi ser på Sveaskog. Där har Centern i sina motioner sagt att vi är beredda att sälja ut mark från Sveaskog till lokala skogsägare och lokala skogsföretag för att stärka de lokala arbetsmarknaderna och de lokala bygderna där det ofta behövs mer verksamhet industriellt, jobb i skogen och så vidare. Det är vad vi har sagt. Vi har inte tänkt sälja det till internationella storbolag.

Sedan kan jag passa på att fråga, Lennart Beijer, om du verkligen har samma inställning som K G Abramsson och Socialdemokraterna när det gäller Riksrevisionens synpunkter. Anser du också att det inte har förekommit någon formlös styrning i de statliga företagen? Du har ju skrivit under den texten.

Anf. 28 LENNART BEIJER (v) replik:

Herr talman! Det är bra att Håkan Larsson tar så pass klar ståndpunkt vad gäller Sveaskog. Det han tycker att man ska göra, sälja ut till lokala ägare och företag, är väl egentligen det som pågår i dag. Sedan kan man naturligtvis alltid ha synpunkter på om det ska göras mer eller mindre, men såvitt jag begriper pågår det ganska mycket sådan verksamhet. Det är naturligtvis bra att det här finns en skogsägare som har resurser och som har så pass mycket mark att man verkligen kan växla, dessutom ibland från norr till söder och sådana saker. Såvitt jag begriper fortsätter också den verksamheten.

Problemet är ju om alla andra partier i en gemenskap vill gå den här vägen och tycker att det är fel med statligt skogsägande över huvud taget. Där håller jag med K G Abramsson: Då gäller det att Centern står på sig. Då gäller det att ni ser till att hålla undan dem som vill fortsätta med utförsäljning.

Jag tycker att det är jätteviktigt att ta Riksrevisionens synpunkter och kritik på största möjliga allvar. Men jag menar också att regeringen har svarat bra på den kritiken. Vi vet ändå allihop att allting inte sker över en natt. Jag tycker att de synpunkter som regeringen har lämnat ändå visar att man kommer att titta närmare på ett antal frågor och att man naturligtvis kommer att försöka att ytterligare förbättra bilden och möjligheterna att ha bra skötsel av de statliga företagen.

Anf. 29 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vet också att det pågår en viss utförsäljning av Sveaskogs marker. Jag hoppas att det fortsätter och även kan påskyndas på en del håll, i varje fall där det finns efterfrågan.

Sedan tycker jag att det är lite synd att Lennart Beijer försvarar regeringens attityd vad gäller Riksrevisionen så som han gör. Det är en attityd av att man inte gör någonting fel. Det har vi också sett i utskottet när statssekreterare och andra har varit där: Vi gör inget fel. Tänk om man kunde ha en annan attityd och säga: Tack för de här synpunkterna, vi ska försöka genomföra dem och på det viset förbättra, stärka och göra den statliga ägarstyrningen mer demokratisk och öppen mot omvärlden.

Anf. 30 LENNART BEIJER (v) replik:

Herr talman! Vad gäller Sveaskog kan man formulera en liten fråga till. Om det skulle vara så att våra större privata skogsbolag ansåg att de skulle vilja ändra om lite grann, bli av med sin skog och bli lättare att hantera på börsen, tycker Håkan Larsson att Sveaskog, i det här fallet, skulle vara en neutral ägare till ytterligare skogsmark i det här landet? Det vore intressant att få svar på det.

Jag tycker att vi ska ha en väldigt fin attityd till Riksrevisionen. Det måste vi ha. Däremot kan man ibland säga att man också ska vara försiktig med Riksrevisionen över huvud taget. Man får inte använda den hur som helst i politiska sammanhang. Det är liksom besvärande att exempelvis i debatter nästan behöva debattera med Riksrevisionen. Det tycker jag är besvärligt. Däremot tycker jag att det är väldigt viktigt att vi tar största hänsyn till Riksrevisionen, och jag till och med tackar Riksrevisionen för ett mycket gott arbete.

Anf. 31 TALMANNEN:

Jag kommer att ge Håkan Larsson replik på den del som gällde Sveaskog, för det var ett nytt element och inte, som jag anser, en retorisk fråga som funnits tidigare. Vill Håkan Larsson svara ger jag den möjligheten.

Anf. 32 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det är aktuellt att Sveaskog ska köpa mer skog. Och jag är inte säker på att Sveaskog är neutralt, som du säger. Det är ju en aktör på skogsmarkanden bland andra. Särskilt neutralt vet jag inte om detta företag är.

Anf. 33 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Det är trevligt att debattera med Lennart Beijer, framför allt därför att han är en lyssnande politiker. Han har noterat att vi har en ny politik.

Jag har själv fått lite kritik. Det var av en lokal ordförande i ett ungdomsförbund, och kritiken gick ut på att man tyckte att jag var alltför vänsterpartistisk. Kritiken gick ut på att jag låg för långt till vänster när jag sade att vi inte får vara fundamentalistiska. Vi måste sköta de statliga företagen på ett ansvarsfullt sätt. Då blev jag anklagad för att vara vänsterpartist, och det är ju så långt ifrån sanningen man kanske kan komma. Men det gick kritiken ut på. Lennart Beijer har rätt, vi har en ny politik.

Vi har haft en diskussion om Sveaskog här. Vi har från de andra partierna också samma syn som Håkan Larsson. Jag som norrbottning kan tycka att Sveaskog många gånger inte har varit en ansvarfull ägare som

sett till samhällsintressena. Man har ensidigt gynnat sina egna sågverksrörelser. Där är en utförsäljning av skogsinnehav till privata markägare, framför allt i Norrbotten som har mycket bolagsskog, väldigt viktig för att se till att trygga sysselsättningen på de andra sågverken så att vi inte får en illojal konkurrens. Men vi tycks vara överens om det, och det gläder mig.

Sedan blev jag lite förvånad över att Lennart Beijer är så pass fixerad vid att sälja ut svenska företag till utländska intressen. Jag tycker inte att vi ska göra det. Jag tror på svenska företag. Jag tror på svenska bolag. Jag tror på att den verksamheten ska finnas i Sverige. Men det behöver göras väldigt mycket för att förbättra företagsklimatet så att svenskar kan investera i Sverige. Det handlar om förmögenhetsskatter. Det handlar om regelverket. Det handlar om möjligheter att få göra riskkapitalavdrag och mycket annat. Men jag tror på svenskt ägande i Sverige och även på andra håll.

Anf. 34 LENNART BEIJER (v) replik:

Herr talman! Det är tydligen en ny politik och den kommer så snabbt att vi knappt märker den. Har man haft förmånen att i elva år läsa motionerna och reservationerna, Krister, må du ursäkta om vi tycker att det är lite väl snabb omsvängning.

Det är roligt när man får kritik från lokala ungdomsförbund. Det piggar alltid upp tillvaron.

Inte sälja till utländska intressen och inte egentligen sälja så mycket alls, säger Krister. Då läser jag i reservation nr 1: "Allians för Sverige anser, som nämnts, att det statliga ägandet bör minskas, och på sikt bör staten kvarstå som ägare endast då tungt vägande skäl talar här för."

Med tanke på hur ni debatterar har jag inte hört särskilt många tungt vägande skäl för att äga någonting egentligen. Det är möjligt att kd och s kommer att slåss för Systembolaget in i det sista. Annars känns det som om det inte finns några tungt vägande skäl att äga några andra företag.

Varför måste utländska intressen ta över ägandet? säger Krister, och tycker att andra ska göra det. Men Vattenfall, Vin & Sprit, Sveaskog, LKAB och några till blir det ju inte några enskilda svenskar i Skåne, Norrland eller Småland som köper utan det blir naturligtvis utländska ägare som går in och kan betala. För inte ens Krister Hammarbergh är väl intresserad av att sälja till underpris. Det ska väl vara fullt pris för företagen.

Anf. 35 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Vi är ju överens både du och jag om att vi ska sälja statlig egendom, att vi ska sälja statliga företag. Även du står bakom en budget som innebär en försäljning under en fyraårig mandatperiod på 60 miljarder kronor av statliga företag.

Nu ska inte jag förstöra diskussionen med dig genom att hävda att den andra ska ha en lista när man själv inte har någon därför att den diskussion vi har haft tidigare i dag blir lätt löjlig. Det är bättre att vi har en saklig diskussion.

Däremot är jag lite mer fundersam inför Lennart Beijers politik eller snarare hans partis politik, därför att Vänsterpartiet lämnar så många olika dubbla signaler om huruvida det ska finnas något enskilt ägande

över huvud taget. Vi har fått höra företrädare, inte minst Kalle Larsson, säga att det inte är aktuellt att vi ska ha kvar särskilt mycket enskilt ägande. Då är min fundering: Har ni ett stort socialiseringsprogram på gång från Vänsterns sida? Vad jag har förstått skulle min vän korvförsäljaren på Mynttorget slippa undan detta, men i övrigt skulle det mesta, enligt Kalle Larsson, socialiseras.

Vi kan tänka oss att sälja statliga företag. Vi ser många problem på området. Men vi måste göra det på ett omsorgsfullt och försiktigt sätt. Det är stora värden som står på spel. Det gäller att ta ansvar gentemot skattebetalarna. Men vill ni använda skattebetalarnas pengar till att socialisera det svenska näringslivet?

Anf. 36 LENNART BEIJER (v) replik:

Herr talman! På den frågan kan jag först svara att från vår sida gäller det kanske i första hand de verksamheter som naturligen är samhällets, kommunernas, ansvar. Det är oftast den diskussionen som förs, alltså att återställa sjukvård och andra normala kommunala servicefunktioner till kommunalt ägande.

I övrigt är vi med på dessa 15 miljarder. Men precis som K G Abramsson har sagt har vi nu haft den posten ett antal år och den har inte behövt användas. Det måste kanske finnas en budgetpost för att snabbt kunna vidta åtgärder.

Man kan ju säga att en sådan sak som försäljningen av Frövi till Korsnäs i alla fall är 3,6 miljarder. Och en del andra sådana åtgärder på ett år gör naturligtvis att det i realiteten är ett antal pengar som går emellan där.

Dessutom kan man ibland nästan räkna in de ganska stora inleveranserna till statskassan. 17 miljarder i inleverans i år motsvaras nog i budgeten av någonting på 12 miljarder. Även där sker det något, så man kan nästan motivera de här 15 miljarderna varje år utan att man har sålt någonting speciellt. Däremot 50 om året på fyra år – det blir 200 miljarder. När man dessutom i sin reservation skriver att på sikt ska allting säljas må Tomas Hammarbergh förstå att vi kommer att fortsätta att jaga er i den här frågan.

Nu får inte Tomas Hammarberg svara mig, men det kan han göra en annan gång.

(KRISTER HAMMARBERGH (m): Jag heter Krister.)

Anf. 37 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Tomas heter Krister, och vi heter inte kds – det var 15 år sedan sist. Det verkar som att Lennart Beijer har lite svårt att lära en del saker. Han står också fast vid politiken och hävdar att det är avgrunds djup, trots att vi bägge uppenbarligen tycker att en del bolag kan gå att sälja ut – det finns också på er lista, som sagt var.

Det har varit mycket tal om listor här i dag. Resonemanget om att ytterligare socialisera egendom är intressant. Det skulle vara intressant att få en liten inblick i listan på vad det ytterligare är som ska ingå i ägandet. Jag förmodar att ni har en sådan. Ni verkar väldigt förtjusta i våra listor och behöver uppenbarligen upprätta några fler egna.

Jag tror på det enskilda ägandet, ett ansvarsfullt ägande. Det ska skapas incitament för att allt ägande ska fungera på ett ansvarsfullt sätt. Den som äger sitt hus månar om sitt hus, ser om sitt hus, ser till att det är i trim och så vidare. Det är en grundförutsättning för att man också ska ha en hög uthållighet i lågkonjunktur och så vidare. Därför tycker vi att det statliga ägandet är för stort, och därför vill vi sprida ägandet.

Jag vill tala om att det förslag om utförsäljning som vi har lagt kanske allra tydligast handlar om Apoteket. Där har vi verkligen månat om att det ska bli ett spritt ägande, att det inte ska bli en oligopolsituation. Det är ett exempel på det ansvar vi tar för de utförsäljningar som vi ska göra: att det blir ett stort deläggande, att det blir många entreprenörer som får chansen, möjligheten. Det är precis det som behövs som en vitamininjektion. Det kommer inte att ske några våldsamma omkastningar eller kullkastningar.

Det som bekymrar mig är att Lennart Beijer lite naivt säger att alla statliga bolag är så goda. Tycker Lennart Beijer att Vattenfall går i spetsen för en miljömställning när man satsar totalt 14 miljarder på vatten och vind men 38 miljarder på kol?

Anf. 38 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Vi har varken försäljningslistor eller inköpslistor, Maria Larsson, kd. Däremot har vi nämnt att det som hela tiden ligger i pipeline är att exempelvis skogen är ett problembarn hos de privata börsbolagen. Då har jag ibland sagt att jag tycker att staten är en neutral spelare – åtminstone något så när neutral – på en virkesmarknad. Skulle ett börsbolag vilja göra sig av med sin skogsmark tror jag att det passar även dem att just staten är ägare.

Jag ska ställa en fråga, Maria Larsson, så att du har chans att svara. Du kritiserar de statliga bolagen ganska hårt, dels hur de sköts, dels för att de inte lyssnar på Riksrevisionen och dels för att de använder brunkol, fast det inte finns något annat. Du tycker också att lönerna för våra direktörer är för höga.

Det sista är i alla fall bra – det stöttar jag lite grann i smyg – att det åtminstone pågår en diskussion. Men hur törs man göra på det viset när man vet vilka skandaler ganska stora privata bolag har gjort de senaste åren? Det måste ju hänga ihop lite grann. Sådana riktiga skandaler är ju nästan omöjliga i den statliga sfären, därför att det tar Maria Larsson upp direkt på riksdagens bord. Det är ju det som är lite av det fina i kråksången just med att vi från statens sida äger företag.

Anf. 39 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag kan lugna dig, Lennart Beijer, med att jag är lika kritisk över Skandias fallskärmar som över de statliga bolagen. Det är precis därför som jag tycker att de statliga bolagen ska vara välskötta, transparenta och agera föredöme på marknaden. Det är därför jag är så orolig över det hemlighetsmakeri som pågår, där vi som riksdagsledamöter inte kan få insyn, där allt hemligstämplas och där genomlysningen är nästan omöjlig att göra för oss som ska agera som ägarföreträdare. Man följer inte ens de riktlinjer för bolag som har satts upp på Stockholmsbörsen.

Nu har det rättat till sig, och jag tror att vår kritik har tjänat till att förändra en del. Det är positivt, men det är väldigt mycket som kvarstår. Jag gav några exempel i dag.

Jag måste säga att jag är så förvånad över att Lennart Beijer, som är en rättskaffens man, ställer upp på att man förnekar att formlös styrning förekommer. Det är vad Lennart Beijer har gjort här i dag, i stället för att erkänna att det inte fungerar bra, att det inte är bra att Telia inte har en enda dokumentation på sin affär i Ryssland på 700 miljoner. Bejaka det! Erkänn det! Säg att vi måste bättra på det här, att vi måste förändra!

Det gör inte Lennart Beijer. Han står och försvarar att formlös styrning är regel i Regeringskansliet. Detta missgynnar transparensen och missgynnar insynen. I stället för att låta de statliga bolagen vara föredömen på marknaden försöker man gömma undan en del. Det vill jag inte vara med om.

Det är därför jag är starkt kritisk. Det är därför jag kommer att försvara en annan sorts ägarförvaltning och ägarstyrning när jag får möjligheten i regeringsställning.

Anf. 40 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag har sagt att jag tycker att Riksrevisionens kritik och synpunkter är viktiga. Utan att kunna allting om hur det fungerar i Regeringskansliet och hur styrningen alltid sker vill jag ändå påstå att man har svarat för sig om hur det ser ut i dag och att man har tagit på sig att titta på ett antal förändringar. Jag tycker att det är ganska bra. Allting kan inte ske över en natt.

Det vore naturligtvis jättebra om sådan kritik som framställs här i riksdagen, som tydligen får resultat enligt Maria Larsson, också kunde riktas mot de privata bolagen och även där få resultat. Det skulle naturligtvis underlätta mycket.

Hemlighetsmakeri – jag tycker att det är svårt att kalla det hemlighetsmakeri. Jag vet inte varför man säger på det här sättet. Vi vet ju att allting som vi vill ha fram kan man antingen få papper på eller få information om. Man kan ta upp det i utskottet. Överallt finns det möjligheter som är helt överlägsna de möjligheter som Maria Larsson har när hon ska kritisera Skandia.

Varför ta till ett sådant ord? Man kan möjligen säga att det är besvärligt eller så. Vi har alla chanser att få fram nästan allt material som behövs.

Anf. 41 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Miljöpartiet tycker att det är motiverat att staten äger bolag i vissa fall. Men när staten äger bolag ska man agera som ett föredöme, anser vi. Det är viktigt. Man ska vara ett föredöme i transparens, i sociala frågor och i miljöfrågor.

Det här är inte någonting som alltid fungerar, som vi har sett många gånger. Sveaskog har tagits upp i debatten här, och jag kan instämma i den kritik som har förts fram. Jag kan spä på lite grann med att Sveaskog inte är något föredöme, tyvärr, när det gäller miljöfrågor. Det som kommer från styrelsen och den vilja som bolaget har tyder på att de skulle kunna vara ett miljöföredöme, men på något sätt når inte dessa intentioner ända ut i skogen. Det är allvarligt, för det har pågått länge. Det är väl-

digt viktigt att Sveaskog så småningom i praktiken blir vad de är i teorin, nämligen ett miljöföredöme.

Maria Larsson har nämnt bolag med viktiga samhällsintressen, att man skulle kunna tänka sig en annan form för det, att det engagerar det civila samhället mer. Det är intressant och värt att konkretisera mer framöver, kanske tillsammans, för att se om vi kan komma på någonting som har så stor konkretion att vi skulle kunna tillsätta en utredning. Jag är positiv till den tanken.

Jag vill också spinna vidare lite grann på Maria Larssons siffror om att Vattenfall använder 8 miljarder till vind och 38 miljarder till kolkraft. Vattenfall i Tyskland släppte 2004 ut 70,3 miljoner ton koldioxid. Åren 2002 och 2003 var det 68,8 miljoner ton. Det ska jämföras med att Sverige år 2004 släppte ut ca 53,5 miljoner ton koldioxid. Vattenfalls tyska utsläpp är således i absoluta tal enorma. De visar ingen fallande tendens de senaste åren – tvärtom. Även i EU-perspektiv är de tyska utsläppen från kraftsektorn mycket stora. EU-15 åtog sig i Kyoto att minska sina utsläpp med 8 % eller 340 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Den tyska tilldelningen av utsläppsrätter 2005–2007 är 499 miljoner ton. Den domineras av kolkraft.

Om inte EU lyckas minska utsläppen från kraftsektorn, och särskilt i Tyskland, kommer inte EU att klara sitt åtagande. Om inte EU lever upp till sitt åtagande är jag rädd att klimatkonventionen är död.

De 499 miljoner ton i tilldelning som den tyska industrin fick var resultatet av massiv lobbying. För Vattenfalls del gav den enligt riksdagens utredningstjänst 47 miljoner ton i utsläppsrätter per år, alltså en tilldelning med 23 miljoner ton mer än vad Vattenfall behöver för de tre åren. Det är en gåva från tyska staten på över 4 miljarder kronor räknat på ett utsläppspris av 20 euro per ton.

Vattenfall planerar emellertid inte att kassera in denna gåva utan kommer att använda utsläppsrätterna i två nya kolkraftverk, vilka ytterligare kommer att öka Tysklands och EU:s utsläpp och därmed minska möjligheterna för EU att klara sitt åtagande.

Vi har agerat kraftfullt för att få in mera förnybart i Vattenfalls satsningar, och vi har slutligen fått in en passus i bolagsordningen som innebär att Vattenfall ska se till att få fram 5 terawattimmar mer förnybart, exklusive vattenkraft, till 2010. Vi hoppas givetvis att en hel del av det är vind.

Det var inte lätt att få igenom det kravet eftersom Vattenfall alltid måste agera enligt företagsekonomiska metoder så att det blir företagsekonomiskt rationellt på marknaden och så vidare. Det må vara. Eon, som inte på något sätt är ett miljöföredöme, planerar en produktion av 3–4 terawattimmar el från vindkraft i Sverige från ett enda område, och dessutom ½ terawattimme vindkraft till från ett annat område, vilket innebär att Eon utan dessa statliga direktiv och tvång kommer att göra ungefär samma eller en bättre insats. Det är bara vind. Det är inte förnybart. Eon kommer kanske utan alla dessa direktiv att göra ett lika bra jobb som Vattenfall. Hur kan det vara lönsamt? Vi får utgå från att Eon agerar lönsamt. Hur kan det vara lönsamt för dem när det är så stor tveksamhet till om det är lönsamt i Vattenfall? Det är märkligt.

Jag vill också ta upp ett annat bolag som har diskuterats och granskats av Riksrevisionen. Det gäller SJ. Riksrevisionen anser att det är formlös

styrning i SJ. Man har påtalat att den interna kontrollen mellan ägarförvaltning och järnvägsföretag har varit mycket svag. Insyn och kontroll av hur ägarförvaltningen faktiskt har agerat har reducerats, varför möjligheterna till ansvarsutkrävande är begränsade – också ur ett demokratiskt perspektiv. Fyra år efter bolagiseringen finns inte klara ställningstaganden från regeringen i olika regleringsfrågor av betydelse för järnvägssektorns utveckling, sägs det i rapporten. Sammantaget bedömer Riksrevisionen att ägarförvaltningens planering, genomförande och uppföljning av bolagiseringen av affärsverket SJ innehållit ett onödigt stort risktagande för staten samt moment som medfört en fördröjning av omställningsprocessen till långsiktiga och effektiva transportlösningar. Det är allvarligt om styrningen inte medför för SJ:s del långsiktiga och effektiva transportlösningar. Att hävda att allt är väl inom de statliga bolagen vore överdrivet. Det är heller ingen här som har försökt att hävda det. Man har talat om att staten har vidtagit åtgärder. Jag vill också nämna att Förtroendekommissionen också har pratat om otydliga ägaruppdrag. Det här kommer från många håll, inte bara från vissa kritiker.

Både Krister Hammarbergh och Håkan Larsson har sagt att regeringen tar inget intryck av Riksrevisionen. Maria Larsson säger att det enligt regeringen inte finns någon anledning att ändra på något. Jag tycker ändå inte att det är riktigt rättvist. Om man läser i budgetpropositionen om vad som har sagts om styrningen framgår det att det är planerat en hel del åtgärder. Regeringen säger i budgetbeskrivningen om förvaltningsmodellen, det vill säga om bolagsförvaltarens dubbelroll som styrelseledamot, att det kan finnas skäl att överväga denna fråga i särskild ordning. Miljöpartiet har alltså föreslagit att denna utredning ska göras. I det samarbete vi har mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har vi i en gemensam överenskommelse sagt att den utredningen ska göras. Vi fick visserligen inte skriva in det i betänkandet, men vi var överens om att detta kunde sägas i kammaren. Därför säger jag att utredningen kommer att göras, och vi hoppas att den ska bli ett framsteg.

När det gäller ägarstyrning och riktlinjer på bolagsstämmor säger regeringen i budgetskrivningen att regeringen anser att det kan finnas ett behov av att i särskild ordning utreda frågan om hur ägaranvisningar bör utformas för statliga bolag. Här har Miljöpartiet föreslagit att en utredning ska göras, och utredningen ska även belysa vad som formellt bör göras som ägaranvisningar på bolagsstämman respektive vilken styrning som kan ges informellt i dialog med bolagen. Utredningen ska även ta upp frågan om ett enskilt statsråd eller regeringen ska fatta beslut om ägaranvisningar på bolagsstämman. Det kommer att ingå i utredningen. Det är också en ytterligare sak som Riksrevisionen har angripit. Det kommer alltså att utredas.

Vad gäller riktlinjer för ägarförvaltningen står det i budgetskrivningen att det för närvarande utvecklas riktlinjer inom Regeringskansliet vad avser pågående utvecklingsarbete vad gäller krav på dokumentation vid ägarstyrningen och enhetlig beredning bland annat inför bolagsstämmor. Det har vi velat ha i den utredning som kommer att tillsättas. Det är mycket möjligt att det kommer att tas upp i utredningen. Det finns inget avvisande till det i alla fall. Vi tror att det kommer att ingå i utredningen.

Det är en del andra saker som ingår i vad vi kommer att arbeta med framöver och vad utredningen kommer att ta upp. Frågan om revisorer

har tagits upp av Riksrevisionen. Vi har föreslagit att man bör titta på rotation av revisorer, till exempel byte efter sju år. Det bör utredas. Man ska inte kunna verka som huvudrevisor och rådgivare vid större affärer i samma bolag.

Enligt departementet är det så det går till i själva verket. Det här kommer vi att diskutera vidare. Om det är så det går till är anledningen till alarm inte fullt så stor som tidigare har framförts.

Sammantaget finns det anledning att framföra en hel del kritik mot hur de statliga bolagen styrs och förvaltas, men ett arbete pågår – det får man också erkänna – för att förbättra det.

Anf. 42 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag har inte så mycket frågor. Jag kan bara notera att så gott som hela inlägget var en svidande kritik mot regeringens politik i många avseenden. Det känns lite märkligt med tanke på att Miljöpartiet inte har en enda reservation utan står bakom betänkandet. Man säger en sak, och man skriver en annan. Jag bara noterar det.

Ingegerd Saarinen säger att vi i vår reservation inte säger att vi har noterat de punkter där vi faktiskt ser att regeringen har velat ta till sig kritik. Jo, det har vi gjort, och det finns med i reservationen på två punkter. Det vi är kritiska till är att regeringen så ytligt sveper bort kritiken i övrigt från Riksrevisionen på alla andra punkter och inte vill göra några större ansatser till att göra några förbättringar.

Men vad som egentligen fick mig att vilja ta en replik och som får mig att fundera på hur det står till i vänsterkartellen är just ditt uttalande: Jag fick inte ta med det här i betänkandet men jag fick tillåtelse att yttra mig i kammaren. Här har vi nog ett helt annat arbetssätt i alliansen där vi har en öppen diskussion. Vi försöker anstränga oss att komma överens så gott som möjligt, och där vi inte är överens talar vi fritt. Det tycks råda en helt annan kultur i den nu styrande vänsterkartellen.

Anf. 43 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! För det första vill jag säga något om allians respektive kartell. Jag förstår inte varför ni håller på och kör med kartell. Ni vet mycket väl att karteller är olagliga. Ni kan väl ändå inte hävda att samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet är olagligt? Det är att svänga sig med ord på ett väldigt tveksamt sätt, tycker jag, att prata på det viset.

Ja, vi har en stark kritik mot hur vissa statliga bolag sköts. Jag följer inte att vi har det, men vi försöker gå in i ett konstruktivt samarbete med regeringen för att förbättra. Det är väl något som de som har samma kritik som vi borde tycka är vettigt och bra att man gör.

Anf. 44 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag hade gärna sett ett konstruktivt samarbete i utskottet i de här frågorna. Då hade vi kunnat göra som vi gjorde på voteringen tidigare i dag, fälla regeringen på de punkter som faktiskt inte har stöd av majoriteten i Sveriges riksdag.

Om man ska tyda debatten finns det ingen majoritet bakom förslaget i betänkandet. Då hade det varit bra med ett konstruktivt samarbete. Då kanske vi hade kunnat göra precis på det sätt som Ingegerd Saarinen vill,

Anf. 45 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! Styrningen av statliga bolag är ju en ganska sammansatt fråga. Det hjälper inte så förfärligt mycket att säga att de statliga bolagen styrs illa på det och det sättet. Det gäller att komma på vad man ska göra åt varje enskild sak. Det är det som vi kommer att göra nu i och med att vi gör en utredning om hur man kan förbättra det. Jag hoppas att vi kommer tillräckligt långt den vägen. Så får vi väl se vad resultatet blir utav det.

Anf. 46 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Jag har några små funderingar. Är Ingegerd Saarinen verkligen säker på att regeringen kommer att göra det som den har lovat? Det tog åtta år för regeringen att konkretisera riksdagens beslut i fråga om ägardirektiv till Vattenfall – åtta år. Och nu ser vi vad de direktiven var värda: absolut ingenting, förutom mer koldioxid och mer kolkraft. 38 miljarder ska satsas på kolkraften, som vi har hört här tidigare och 18 miljarder på mer kärnkraft. Man skruvar upp effekten i våra svenska kärnkraftverk.

Hur gick det egentligen till när Miljöpartiet bytte närings- och energipolitik?

Anf. 47 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! När det gäller om vi är säkra på att det kommer att genomföras så har vi inte skriftligt på det. Så långt är det sant. Vi får väl förutsätta att det i ett samarbete mellan olika partier faktiskt finns det som brukar kallas *gentlemen's agreement*. Vi får väl se om det fungerar. Det är resultatet som räknas. Vi har tagit steget för att åstadkomma ett resultat.

Anf. 48 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är lovvärt att Miljöpartiet fortsätter och hänger i och försöker att driva sina frågor mot en regering som tyvärr inte brukar bry sig över huvud taget. Lycka till! brukar vi i Folkpartiet säga.

Vi får se vad som händer. Det tog som sagt åtta år mellan beslut här i kammaren till att man gjorde något åt ägardirektiven på Vattenfalls stämma, som ändå inte betydde något eftersom man sade: inom lönsamhetens ram.

Är det rimligt att statliga Vattenfall bryter ny kolkraft, fördriver folk och bidrar till nedsmutsning ute i Europa, gör luften smutsig och människor sjuka? Det är lagligt, men är det moraliskt riktigt? Om inte vi gör det så gör någon annan det – håller Ingegerd Saarinen med om detta?

Anf. 49 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! Det var vad fransmännen sade när det gällde deras kärnvapenprov: Om inte vi gör det så gör någon annan det. Det är naturligtvis

inte något som man kan hävda. Man bör försöka agera moraliskt. Så är det.

Jag tycker väl att de jämförelser som har gjorts här har varit lite väl häftiga. Men jag skulle naturligtvis föredra att Vattenfall lägger ned mycket mer av sina pengar på förnybar energi än på kolkraft.

Anf. 50 PER BILL (m):

Fru talman! Det har varit en spännande, nästan livlig debatt. Kanske är det som en liten present till vår käre talman som fyller år. Eller är det att vi nu börjar närma oss val och det blir viktigt och riktigt att alternativen blir tydliga?

Det tycker jag att de har blivit. Jag tycker att vi har sett en borgerlig allians som har talat väldigt enigt, väldigt pragmatiskt och väldigt tydligt om att steg för steg göra det statliga ägandet mindre och att göra det på ett sätt så att skattebetalarnas pengar används så bra som möjligt i framtiden. På vänstersidan har vi sett hur Miljöpartiet mer och mer skiljer ut sig från sina betydligt rödare bröder.

Fru talman! Vi har pratat mycket om Riksrevisionen och de bolag som finns på redan avreglerade kommersiellt fungerande marknader. Men det här betänkandet har också en motion som handlar om en hel marknad som vi borgerliga vill avreglera för att sedan konkurrensutsätta och göra privatiseringar på. Det handlar inte om vilken marknad som helst utan en för Sverige, tror jag, väldigt viktig marknad, nämligen marknaden för apotek.

Jag tror att den är väldigt viktig av flera orsaker. Vi har i Sverige några av världens bästa läkemedelsföretag och många medicinskt-tekniska företag som håller absolut världsklass.

Därför är det viktigt och riktigt att se till att hela denna sektor nu steg för steg blir avreglerad och väl fungerande kommersiellt.

Jag tror att ett av svaren på frågan om var de nya jobben kommer ifrån är att Sverige kommer att fortsätta att bli mycket framgångsrikt inom hälsosektorn. Nya och gamla företag kommer där att kunna anställa nya medarbetare.

Det är också bra för patienterna. Ni har nog alla varit inne på ett apotek och fått stå 10, 20 eller 30 minuter i kö. Det gillar vi inte att göra någonstans. Om det är någonstans där det borde vara extra viktigt att det går fort är det just på apotek där människor som har ont och är sjuka tvingas stå långa tider på grund av dålig service.

Fru talman! Jag kan ändå säga att det har skett tydliga förbättringar. Jag tror att redan diskussionen om att vi bör konkurrensutsätta Apoteket har gjort att Apoteket har blivit bättre. Vi ser tydliga förbättringar på många ställen, även om det finns en del kvar att göra.

Jag tror att det här är en avreglering och konkurrensutsättning som är bra för Apoteksbolaget. De har en god chans att bli en viktig aktör, kanske inte bara i Sverige utan också på en gemensam öppen europeisk marknad.

Jag är säker på att det här är ett bra förslag för alla de duktiga apotekare och receptarier som i dag jobbar på Apoteket. De kommer att ha helt andra möjligheter till fler arbetsgivare. Det är flera som kan tävla om att få de bästa och betala bra löner. Så fungerar det på en konkurrensutsatt marknad. Det är de väl värda.

Anf. 51 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Vi måste naturligtvis ge Per Bill en chans att utveckla sig lite på en del punkter.

Han började med att säga att det har varit en bra debatt och att tydliga frontlinjer har dragits upp inför kommande valrörelse. Han säger att vi steg för steg ska sälja de statliga företagen. Enligt god ordning och enligt väl planerade åtgärder ska detta ske.

Det är ett förtydligande av den debatt vi har haft. Jag utgår ifrån att övriga borgerliga nu säger att det inte är sant. Vi ska sälja vissa statliga företag, men bara de fem som är nämnda i reservationen. Vattenfall, Sveaskog och LKAB ska vi inte sälja.

Man vill naturligtvis få ett klargörande från Per Bill, som är näringsutskottets vice ordförande. Vilken linje ska vi tro är den riktiga? Är det den gamla linjen om att sälja ut i princip alla statliga företag eller den nya linjen om att vara en försiktig spelare på marknaden?

En del av det som Per Bill säger är nog riktigt. Men det finns en risk att utförsäljningen missgynnar landsbygden exempelvis. Jag har inte märkt något tryck från apoteksanställda – tvärtom.

Anf. 52 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Ska vi hålla på med det här spökjagandet och letandet efter listor som inte finns? K G Abramsson ägnade hela förmiddagen åt detta – i och för sig ganska roligt.

Du höll dig ju ändå lite bortom spöken, vättar och troll, Lennart Beijer. Jag kan bara säga att jag håller med om det som de övriga borgerliga, Krister Hammarbergh och andra, har sagt. Jag skulle kunna skriva under på vartenda kommatecken.

Du är visserligen inte någon fullfjädrad kommunist, Lennart Beijer, utan vänsterpartist, men du har en partiledare som är fullfjädrad kommunist. Det kanske inte är så vanligt att man går till sådana och pratar om möjligheten att få verka på en riktig avreglerad marknad.

Kalle Larsson och din käre partiledare vill ju gå åt andra hållet. All skog skulle socialiseras, hörde vi. Det är väl inte så konstigt att inte de apoteksanställda springer till dig och berättar om sina drömmar om att få mer att säga till om inom hälso- och sjukvårdssektorn.

Anf. 53 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Spökjagandet pågår naturligtvis tills vi säkert vet att varken under den mandatperiod som kommer eller den som kommer efter den har Moderaterna och de borgerliga partierna tänkt sig att sälja Vattenfall, LKAB, Sveaskog och ett antal andra sådana centrala enheter.

Vi måste ställa den frågan. Ni måste kunna säga som Krister Hammarbergh säger: Vi har förändrat politiken. Det vi har sagt i elva år gäller inte nu, det tolfte året. Det skulle vara klargörande.

Jag vet inte hur Per Bill fick till det där om fullfjädrad kommunist. Jag är vänsterpartist och marxist. Till mig kommer faktiskt folk från alla håll av näringslivet – småföretagare och andra – och vill diskutera hur man ska göra saker och ting bättre. Jag har kontakt med apoteksanställda. Jag tror att de kommer till oss också.

Man får inte bara slänga ur sig ”all skog” så där. Jag har sagt att om de privata börsbolagen vill sälja sin skog till en neutral spelare ska staten

vara beredd att träda in för att få en bra virkesmarknad. Vi får se om det sker. Man ska vara klar över det.

Anf. 54 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Jag ska inte använda min sista replik till att ställa frågor som Lennart Beijer inte får svara på. I stället konstaterar jag att jag är glad över att de privata skogsägarna kan sova lugnt – inte ens Vänsterpartiet vill socialisera de privata små skogsägarnas tallar och granar. Det tror jag är en bra avslutning på den här debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 november.)

7 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Bostadsutskottets betänkande
2005/06:BoU3 Avstående från besittningsskydd

Justitieutskottets betänkanden
2005/06:JuU4 En effektivare prövning av hyres- och arrendeärenden
2005/06:JuU5 Ändring i brottsbalken
2005/06:JuU6 Europeisk brottskadeersättning
2005/06:JuU7 Utvidgad användning av DNA-tekniken inom brottsbekämpningen, m.m.

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 25 november

2005/06:472 av *Christer Nylander* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Satsningar på bibliotek
2005/06:473 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Standarden för persontrafiken på Malmbanan
2005/06:474 av *Kerstin Lundgren* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan
Svar på interpellation 126
2005/06:475 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till näringsminister Thomas Östros
Vattenfall och EU:s Kyotoåtagande
2005/06:476 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Byggnaders energiprestanda

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 november.

9 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2005/06:38
25 november

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 23 november

2005/06:383 av *Magdalena Andersson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Kommunikationssystemet Rakel

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 november.

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.38.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 6 § anf. 36 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Ledighet	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet	1
3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden	1
4 § Hänvisning av ärende till utskott	2
5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 november	2
SkU1 Anslagen till Skatteverket,	
Kronofogdemyndigheterna och Tullverket, m.m.	2
MJU3 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag m.m.	2
BoU2 Tredimensionell fastighetsindelning – kompletterande lagtekniska frågor	5
BoU4 Lantmäteriiverksamheten.....	6
6 § Statliga företag	7
Näringsutskottets betänkande 2005/06:NU4	7
Anf. 1 KRISTER HAMMARBERGH (m)	7
Anf. 2 EVA FLYBORG (fp).....	9
Anf. 3 MARIA LARSSON (kd).....	11
Anf. 4 HÅKAN LARSSON (c).....	14
Anf. 5 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	15
Anf. 6 MARIA LARSSON (kd) replik	17
Anf. 7 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	17
Anf. 8 MARIA LARSSON (kd) replik	18
Anf. 9 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	18
Anf. 10 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	19
Anf. 11 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	19
Anf. 12 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	20
Anf. 13 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	20
Anf. 14 EVA FLYBORG (fp) replik.....	21
Anf. 15 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	21
Anf. 16 EVA FLYBORG (fp) replik.....	22
Anf. 17 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	23
Anf. 18 HÅKAN LARSSON (c) replik	23
Anf. 19 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	23
Anf. 20 HÅKAN LARSSON (c) replik	24
Anf. 21 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	24
Anf. 22 LENNART BEIJER (v)	25
Anf. 23 EVA FLYBORG (fp) replik.....	26
Anf. 24 LENNART BEIJER (v) replik.....	27
Anf. 25 EVA FLYBORG (fp) replik.....	27
Anf. 26 LENNART BEIJER (v) replik	28
Anf. 27 HÅKAN LARSSON (c) replik	28
Anf. 28 LENNART BEIJER (v) replik	28
Anf. 29 HÅKAN LARSSON (c) replik	28
Anf. 30 LENNART BEIJER (v) replik	29

Anf. 31 TALMANNEN.....	29
Anf. 32 HÅKAN LARSSON (c) replik.....	29
Anf. 33 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	29
Anf. 34 LENNART BEIJER (v) replik	30
Anf. 35 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	30
Anf. 36 LENNART BEIJER (v) replik	31
Anf. 37 MARIA LARSSON (kd) replik.....	31
Anf. 38 LENNART BEIJER (v) replik	32
Anf. 39 MARIA LARSSON (kd) replik.....	32
Anf. 40 LENNART BEIJER (v) replik	33
Anf. 41 INGEGERD SAARINEN (mp).....	33
Anf. 42 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	36
Anf. 43 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	36
Anf. 44 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	36
Anf. 45 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	37
Anf. 46 EVA FLYBORG (fp) replik.....	37
Anf. 47 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	37
Anf. 48 EVA FLYBORG (fp) replik.....	37
Anf. 49 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	37
Anf. 50 PER BILL (m).....	38
Anf. 51 LENNART BEIJER (v) replik	39
Anf. 52 PER BILL (m) replik.....	39
Anf. 53 LENNART BEIJER (v) replik	39
Anf. 54 PER BILL (m) replik.....	40
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	40
7 § Bordläggning.....	40
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	40
9 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	41
10 § Kammaren åtskildes kl. 11.38.....	41

